

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра загальної та прикладної лінгвістики

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ЛІНГВОТЕКСТОЛОГІЯ

Для спеціальності 014 середня освіта
Спеціалізація 014.02 Середня освіта (Мова і література)
«Російська мова і література»

Автор: Садова Г.Ю.
кандидат філологічних наук,
доцент

Затверджено на засіданні кафедри загальної та прикладної лінгвістики від «28» серпня 2017 р.

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії філологічного факультету від «28» серпня 2017 р.

Затверджено на засіданні вченої ради філологічного факультету від «28» серпня 2017 р.

Миколаїв 2017

ЗМІСТ НМК

1. Титульна сторінка;
2. Зміст НМК
3. Витяги з ОКХ, ОПП спеціальності;
4. Навчальна програма дисципліни;
5. Робоча навчальна програма дисципліни;
6. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів;
7. Конспект лекцій з дисципліни;
8. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для змістовно-модульних контрольних робіт;
9. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
10. Контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять, завдання для заліків.
11. Питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети;
12. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.

2. Витяг із ОПП

Лінгвотекстологія – напрям наукової діяльності, пов'язаний з дослідженням, поясненням, тлумаченням філологічних, а також філософських, історичних і релігійних текстів.

Лінгвотекстологія є допоміжною дисципліною тих гуманітарних (і насамперед історичних) наук, які займаються писемними пам'ятками (історії літератури, історії філософії, історії релігієзнавства, мовознавства та ін.). У ХХ ст. набуває ширшого значення як метод, теорія чи філософія будь-якої інтерпретації.

Лінгвотекстологія, тобто теорія інтерпретації, покликана вирішувати загальні проблеми комунікації – з'ясувати та пояснювати точки зору з того чи іншого приводу, знаходячи спільний ґрунт для розмови, обміну думок, розуміння проблеми в межах певного колективу (нації, професійної групи тощо).

Проблеми лінгвотекстології:

Рівні інтерпретації тексту.

Культура інтерпретації .

Системи інтерпретації.

Рівні актуалізації. Фонографічний рівень. Синсемантична і автосемантична лексика.

Граматичний рівень актуалізації мовних одиниць.

Рівень тексту.

Витяг із ОКХ

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні: володіння науково-гуманітарним світоглядом, гармонійно поєднувати в собі всі компоненти загальнолюдської культури особистості; мати критичне і творче мислення; володіння сучасними методами пошуку, обробки й використання інформації, інтерпретувати й використовувати інформацію для адресата; здатність в умовах розвитку науки та змінюваної соціальної практики до перегляду власних позицій, вибору нових форм та методів роботи; володіння організаційно-діяльнісними вміннями, необхідними для самоаналізу, розвитку своїх творчих здібностей і підвищення кваліфікації; володіння системою знань про закономірності спілкування та способи управління індивідом і групою; вмінням педагогічного спілкування; володіння основними психолого-педагогічними критеріями використання комп'ютерної техніки в освітньому процесі; знання системи закладів освіти та основ управління ними; знання основ організації дослідно-експериментальної та дослідницької роботи у сфері освіти.

II. Фахові: здатність творчо і критично осмислювати філологічну інформацію для вирішення науково-дослідних і практичних задач в сфері професійної діяльності; вміння проводити самостійний аналіз існуючих лінгвістичних та літературознавчих концепцій; здатність аналізувати та інтерпретувати мовні процеси, співставляти лінгвістичну інформацію, удосконалювати методики аналізу мовного матеріалу; знання основних концепцій сучасного російського і зарубіжного літературознавства; здатність виявляти закономірності літературного процесу, визначати специфіку і значення художніх концепцій і літературних творів в контексті суспільно-літературної ситуації, літературної критики і культурної епохи; кваліфікована інтерпретація текстів різних типів; визначати в різних текстах актуальні мовні засоби на фонографічному, морфемному, граматичному рівнях.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра загальної та прикладної лінгвістики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

_____ Н. І. Василькова

28 серпня 2017 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІНГВОТЕКСТОЛОГІЯ

Ступінь магістра

Галузь знань 01 Освіта

014 Середня освіта

Код та найменування спеціальності

014.02 Середня освіта (Мова і література)

Предметна спеціалізація

Російська мова і література

Освітня програма

Філологічний факультет

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Садова Ганна Юріївна, доцент кафедри загальної та прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук, доцент.

Програму схвалено на засіданні кафедри загальної та прикладної лінгвістики
Протокол від «28» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри загальної та прикладної лінгвістики _____ (Коч Н. В.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол від «28» серпня 2017 року № 01

Голова навчально-методичної комісії _____ (Мхитарян О. Д.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «28» серпня 2017 року № 12

Голова навчально-методичної комісії університету _____ (Василькова Н. І.)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Лінгвотекстологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 014 Середня освіта спеціалізації 014.02 Середня освіта (Мова і література) освітньої програми «Російська мова і література».

Предметом вивчення початкової дисципліни «Лінгвотекстологія» є зміст, фонографічний, морфологічний, лексичний і граматичний рівні актуалізації художнього тексту.

Міждисциплінарні зв'язки: загальне мовознавство, сучасна російська літературна мова, історія російської мови, російська література, зарубіжна література.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Лінгвотекстологія» є: формулювання у майбутнього філолога вміння проникати в глибинну сутність художнього твору, вміння знайти в тексті об'єктивні причини його ідейно-естетичного, виховного, емоційного впливу, вміння вилучити з твору всю ту різноманітну інформацію, що в ньому закладена.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Лінгвотекстологія» є:

- створити умови засвоєння теоретичних засад курсу, опанування поняттями «герменевтика», «інтерпретація», «текст» тощо;
- навчити студентів інтерпретувати різні художні тексти: вибирати максимум закладених в нього думок і почуттів художника;
- сформулювати вміння відтворити світ, що створюється художником, побачити все, що лежить на поверхні твору і в його глибині;
- сформулювати вміння знаходити засоби актуалізації мовних одиниць різних рівнів, що використовуються для позначення ідеї твору, які відображають авторську точку зору, займають головне, домінуюче положення в ряді знайдених нами актуалізованих вживань.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні: володіння науково-гуманітарним світоглядом, гармонійно поєднувати в собі всі компоненти загальнолюдської культури особистості; мати критичне і творче мислення; володіння сучасними методами пошуку, обробки й використання інформації, інтерпретувати й використовувати інформацію для адресата; здатність в умовах розвитку науки та змінюваної соціальної практики до перегляду власних позицій, вибору нових форм та методів роботи; володіння організаційно-діяльними вміннями, необхідними для самоаналізу, розвитку своїх творчих здібностей і підвищення кваліфікації; володіння системою знань про закономірності спілкування та способи управління індивідом і групою; вмінням педагогічного спілкування; володіння основними психолого-педагогічними критеріями використання комп'ютерної техніки в освітньому процесі; знання системи закладів освіти та основ управління ними; знання основ організації дослідно-експериментальної та дослідницької роботи у сфері освіти.

II. Фахові: здатність творчо і критично осмислювати філологічну інформацію для вирішення науково-дослідних і практичних задач в сфері професійної діяльності;

вміння проводити самостійний аналіз існуючих лінгвістичних та літературознавчих концепцій; здатність аналізувати та інтерпретувати мовні процеси, співставляти лінгвістичну інформацію, удосконалювати методики аналізу мовного матеріалу; знання основних концепцій сучасного російського і зарубіжного літературознавства; здатність виявляти закономірності літературного процесу, визначати специфіку і значення художніх концепцій і літературних творів в контексті суспільно-літературної ситуації, літературної критики і культурної епохи; кваліфікована інтерпретація текстів різних типів; визначати в різних текстах актуальні мовні засоби на фонографічному, морфемному, граматичному рівнях.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Фонографічний та морфемний рівні інтерпретації тексту

Етимологія терміну. Проблема визначення рівнів інтерпретації тексту. Сучасний погляд на культуру інтерпретації.

Перші системи інтерпретації. Кабалістика. Антична герменевтика. Християнська герменевтика. Проблема визначення рівнів актуалізації мовних одиниць у художньому тексті. Фонографічний та морфемний рівні інтерпретації тексту. Сучасна інтерпретація засобів актуалізації мовних одиниць фонографічного рівня: актуалізація словесного наголосу, графон референтний, нереперентний, графічна побудова тексту. Морфемний рівень, його особливості. Проблема використання індивідуальних неологізмів. Сучасний погляд на причини появи індивідуальних неологізмів. Морфемна гра. Повтор морфем.

Кредит 2. Лексичний та морфологічний рівні інтерпретації тексту

Лексичний рівень інтерпретації тексту. Синсемантична та автосемантична лексика. Синсемантична лексика: означений і неозначений артикль, займенник, сполучник. Полісиндетон, асиндетон. Автосемантична лексика: емоційне, експресивне, соціокультурне, ідеологічне та стилістичне значення. Метафора, метонімія, синекдоха.

Граматичний рівень інтерпретації тексту. Проблеми морфологічного та синтаксичного рівнів інтерпретації текстів. Морфологічні засоби актуалізації. Особливості синтаксичного рівня. Речення просте, складне. Другорядні члени. Синтаксичні фігури.

Кредит 3. Інтерпретація на рівні тексту

Сучасний погляд на текст як комунікативну одиницю. Проблема основних категорій художнього тексту. Актуалізація на рівні тексту. Проблеми парадигматики і синтагматики художнього тексту.

3. Рекомендована література

Базова

1. Владимиров В. Герменевтика журналістики. – Луганськ: Знання, 1999. – 340 с.
2. Квіт С.М. Основи герменевтики: Навчальний посібник – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 192 с.
3. Громов Е.С. Искусство и герменевтика в ее эстетических и социологических измерениях. – СПб.: Алтея, 2004. – 335 с.

Допоміжна

1. Гадамер Ханс-Георг. Герменевтика і поетика /Вибрані твори/ Пер. з нім. – К.: Юніверс, 2001. – С. 6 – 34.

2. Герменевтика: история и современность. – М.: Наука, 1990. – С. 12-39.
3. Домашнев А.И. Интерпретация художественного текста: Нем. яз.: Учеб. пособие для студентов пединститутов по специальности № 2103 «Ин. яз.» / А.И.Домашнев, И.П.Шишкина, Е.А.Гончарова. – 2-е изд., дораб. – М.: Просвещение, 1989. – С. 14 – 68.
4. Кошарний С. Біля джерел філософської герменевтики. – К.: Знання, 1992. – С.12 – 24.
5. Рикер П. Конфликт интерпретаций. – М.: Наука, 1995. – С. 23 – 34.
6. Фрейд З. Введение в психоанализ. – М.: Наука, 1990. – С.12–45.
7. Шпет Г. Герменевтика и ее проблемы // Контекст. – 1989 – 1991. – С.32–54.
8. Квіт С.М. Основи герменевтики: Навчальний посібник – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003.– 190 с.
9. Лайтман М. Кабала. – Новосибирск: Знание, 1993. – 156 с.
10. Почепцов Г. Символы в политической рекламе. – К.: Пресса, 1997. – 360 с.
11. Франкл В. Человек в поисках смысла. – М.: Наука, 1990. – С.34 – 56.
12. Юнг К.Г. Архетип и символ. – М.: Мысль, 1991. – С.30–37.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: самостійна та індивідуальна робота студента, модульна контрольна робота.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра загальної та прикладної лінгвістики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

_____ Н. І. Василькова

28 серпня 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛІНГВОТЕКСТОЛОГІЯ

Ступінь магістра

Галузь знань 01 Освіта

014 Середня освіта

Код та найменування спеціальності

014.02 Середня освіта (Мова і література)

Предметна спеціалізація

Російська мова і література

Освітня програма

Філологічний факультет

Робоча програма навчальної нормативної дисципліни «Методика навчання фахових дисциплін у вищих навчальних закладах (мова)» для студентів за спеціальністю 014 Середня освіта спеціалізацією 014.02 Середня освіта (Мова і література) освітньої програми «Російська мова і література».

Розробник: Садова Ганна Юріївна, доцент кафедри загальної та прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук, доцент _____ (Садова Г.Ю.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної та прикладної лінгвістики

Протокол № 1 від «28» серпня 2017 р.
Завідувач кафедри _____ (Коч Н.В.)
«28» серпня 2017 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта	За вибором
	Спеціальність (професійне спрямування): 014 середня освіта Спеціалізація 014.02 Середня освіта (Мова і література) Освітня програма «Російська мова і література»	<i>Рік підготовки:</i> 2-й
<i>Семестр</i>		
3-й		
<i>Лекції</i> 6 год.		
<i>Практичні, семінарські</i> 10 год.		
Загальна кількість годин – 90	Ступінь: магістр	<i>Самостійна робота</i> 74 год.
		Вид контролю: залік
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: – 90 год.: 16 год. – аудиторні заняття, 74 год. – самостійна робота (30% / 70%).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: формулювання у майбутнього філолога вміння проникати в глибинну сутність художнього твору, вміння знайти в тексті об'єктивні причини його ідейно-естетичного, виховного, емоційного впливу, вміння вилучити з твору всю ту різноманітну інформацію, що в ньому закладена.

Завдання курсу:

створити умови засвоєння теоретичних засад курсу, опанування поняттями «лінгвотекстологія», «герменевтика», «інтерпретація», «текст» тощо; навчити студентів інтерпретувати різні художні тексти: вибрати максимум закладених в нього думок і почуттів художника;

сформувати вміння відтворити світ, що створюється художником, побачити все, що лежить на поверхні твору і в його глибині;

сформувати вміння знаходити засоби актуалізації мовних одиниць різних рівнів, що використовуються для позначення ідеї твору, які відображають авторську точку зору, займають головне, домінуюче положення в ряді знайдених нами актуалізованих вживань.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні: володіння науково-гуманітарним світоглядом, гармонійно поєднувати в собі всі компоненти загальнолюдської культури особистості; мати критичне і творче мислення; володіння сучасними методами пошуку, обробки й використання інформації, інтерпретувати й використовувати інформацію для адресата; здатність в умовах розвитку науки та змінюваної соціальної практики до перегляду власних позицій, вибору нових форм та методів роботи; володіння організаційно-діяльнісними вміннями, необхідними для самоаналізу, розвитку своїх творчих здібностей і підвищення кваліфікації; володіння системою знань про закономірності спілкування та способи управління індивідом і групою; вмінням педагогічного спілкування; володіння основними психолого-педагогічними критеріями використання комп'ютерної техніки в освітньому процесі; знання системи закладів освіти та основ управління ними; знання основ організації дослідно-експериментальної та дослідницької роботи у сфері освіти.

II. Фахові: здатність творчо і критично осмислювати філологічну інформацію для вирішення науково-дослідних і практичних задач в сфері професійної діяльності; вміння проводити самостійний аналіз існуючих лінгвістичних та літературознавчих концепцій; здатність аналізувати та інтерпретувати мовні процеси, співставляти лінгвістичну інформацію, удосконалювати методики аналізу мовного матеріалу; знання основних концепцій сучасного російського і зарубіжного літературознавства; здатність виявляти закономірності літературного процесу, визначати специфіку і значення художніх концепцій і літературних творів в контексті суспільно-літературної ситуації, літературної критики і культурної епохи; кваліфікована інтерпретація текстів різних типів; визначати в різних текстах актуальні мовні засоби на фонографічному, морфемному, граматичному рівнях.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Фонографічний та морфемний рівні інтерпретації тексту

Тема 1. Етимологія терміну. Проблема визначення рівнів інтерпретації тексту.

Сучасний погляд на культуру інтерпретації.

Тема 2. Перші системи інтерпретації. Кабалістика. Антична герменевтика. Християнська герменевтика.

Тема 3. Рівні актуалізації мовних одиниць у художньому тексті. Фонографічний та морфемний рівні.

Кредит 2. Лексичний та морфологічний рівні інтерпретації тексту

Тема 1. Лексичний рівень інтерпретації. Синсемантична та автосемантична лексика.

Тема 2. Морфологічний та синтаксичний рівень інтерпретації.

Кредит 3. Інтерпретація на рівні тексту

Тема 1. Текст як комунікативна одиниця. Основні категорії художнього тексту.

Тема 2. Актуалізація на рівні тексту. Парадигматика і синтагматика художнього тексту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усь ого	у тому числі				
л		п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Фонографічний та морфемний рівні інтерпретації тексту						
Тема 1. Етимологія терміну. Проблема визначення рівнів інтерпретації тексту. Сучасний погляд на культуру інтерпретації	8					8
Тема 2. Перші системи інтерпретації. Кабалістика. Антична герменевтика. Християнська герменевтика.	10		2			8
Тема 3. Рівні актуалізації мовних одиниць у художньому тексті. Фонографічний та морфемний рівні	12	2	2			8
Разом:	30	2	4			24
Кредит 2. Лексичний та морфологічний рівні інтерпретації тексту						
Тема 4 Лексичний рівень інтерпретації. Синсемантична та автосемантична лексика.	16	2	2			12
Тема 5. Морфологічний та синтаксичний рівень інтерпретації.	14		2			12
Разом:	30	2	4			24
Кредит 3. Інтерпретація на рівні тексту						
Тема 6. Текст як комунікативна одиниця. Основні категорії художнього тексту	17	2	2			13
Тема 7. Актуалізація на рівні тексту. Парадигматика і синтагматика художнього тексту	13					13

	Разом:	30	2	2			26
Усього годин:		90	6	10			68

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Фонографічний та морфемний рівні інтерпретації тексту		
1	Рівні актуалізації мовних одиниць у художньому тексті фонографічний та морфемний рівні. Синсемантична та автосемантична лексика.	4
Кредит 2. Лексичний та морфологічний рівні інтерпретації тексту		
2	Граматичний рівень актуалізації мовних одиниць у художньому тексті.	4
Кредит 3. Інтерпретація на рівні тексту		
3.	Актуалізація на рівні тексту.	2
	Разом:	10

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Фонографічний та морфемний рівні інтерпретації тексту		
1	Рівні інтерпретації тексту. Культура інтерпретації	8
2	Перші системи інтерпретації. Кабалістика. Антична герменевтика. Християнська герменевтика.	8
3	Фонографічний рівень інтерпретації.	8
Кредит 2. Лексичний та морфологічний рівні інтерпретації тексту		
4	Лексичний рівень інтерпретації.	12
5	Граматичний рівень інтерпретації.	12
Кредит 3. Інтерпретація на рівні тексту		
6	Текст як комунікативна одиниця. Основні категорії художнього тексту	13
7	Актуалізація на рівні тексту. Парадигматика і синтагматика художнього тексту	13
	Разом:	74

9. Індивідуальні завдання

1. Складання тестів. Теми: Вступ. Рівні інтерпретації тексту. Культура інтерпретації. Перші системи інтерпретації. Кабалістика. Антична герменевтика. Християнська герменевтика.
2. Реферат, добір власного ілюстративного матеріалу. Теми: Рівні актуалізації мовних одиниць у художньому тексті. Фонографічний та морфемний рівні. Лексичний рівень інтерпретації. Синсемантична та автосемантична лексика.

Морфологічний та синтаксичний рівень інтерпретації. Текст як комунікативна одиниця. Основні категорії художнього тексту. Актуалізація на рівні тексту. Парадигматика і синтагматика художнього тексту.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу (описово-розповідний, проблемний виклад), метод спостереження над мовою, бесіда (евристична, репродуктивна, узагальнююча, аналітико-синтетична), робота з підручником, програмоване навчання, використання наочних посібників (схем, таблиць).

11. Методи контролю

Самостійні роботи, виконання тестових завдань, контрольні модульні роботи.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							МКР	Накопичувальні бали/Сума
Кредит 1		Кредит 2		Кредит 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100	300/100
22	25	25	25	30	30	40		

Шкала оцінювання

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс.

14. Рекомендована література

Базова

- Владимиров В. Герменевтика журналістики. – Луганськ: Знання, 1999. – 340 с.
- Квіт С.М. Основи герменевтики: Навчальний посібник – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 192 с.
- Громов Е.С. Искусство и герменевтика в ее эстетических и социологических измерениях. – СПб.: Алтея, 2004. – 335 с.

Допоміжна

- Гадамер Ханс-Георг. Герменевтика і поетика /Вибрані твори/ Пер. з нім. – К.: Юніверс, 2001. – С. 6 – 34.
- Герменевтика: история и современность. – М.: Наука, 1990. – С. 12-39.

15. Домашнев А.И. Интерпретация художественного текста: Нем. яз.: Учеб. пособие для студентов пединститутов по специальности № 2103 «Ин. яз.» / А.И.Домашнев, И.П.Шишкина, Е.А.Гончарова. – 2-е изд., дораб. – М.: Просвещение, 1989. – С. 14 – 68.
16. Кошарний С. Біля джерел філософської герменевтики. – К.: Знання, 1992. – С.12 – 24.
17. Рикер П. Конфликт интерпретаций. – М.: Наука, 1995. – С. 23 – 34.
18. Фрейд З. Введение в психоанализ. – М.: Наука, 1990. – С.12–45.
19. Шпет Г. Герменевтика и ее проблемы // Контекст. – 1989 – 1991. – С.32–54.
20. Квіт С.М. Основи герменевтики: Навчальний посібник – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003.– 190 с.
21. Лайтман М. Кабала. – Новосибирск: Знание, 1993. – 156 с.
22. Почепцов Г. Символы в политической рекламе. – К.: Пресса, 1997. – 360 с.
23. Франкл В. Человек в поисках смысла. – М.: Наука, 1990. – С.34 – 56.
24. Юнг К.Г. Архетип и символ. – М.: Мысль, 1991. – С.30–37.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://moodle.mnu.mk.ua/course/category.php?id=127>
2. Квіт С.М. Основи герменевтики: Навч. посіб. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003. – 192 с. (2 прим.)

Засоби діагностики навчальних досягнень студентів

Варіант 1

- Мистецтво тлумачити щось незрозуміле чи навіть викривлене, пояснювати сенс чужої мови чи знака – це:
 - літературознавство
 - філософія
 - герменевтика
 - мовознавство
- Що тлумачить кабалістика?
 - Старий і Новий Заповіт
 - Старий Заповіт
 - поеми Гомера
 - філософські твори Г.Г. Гадамера
- Хто зробив перший внесок у античну герменевтику?
 - римляни
 - німці
 - євреї
 - греки
- Скільки існує рівнів інтерпретації тексту?
 - 2; б) 3; в) 4; г) 5.
- Хто казав, що "кабалістика є цілком логічним потворством"?
 - Вільям Гекертон
 - Густав Шпет
 - Міхаель Лайтман
 - Георг Гадамер
- Оберіть відповідь, у якій наведено види звукових повторів:
 - повтор морфеми
 - графон
 - дефісація
 - алітерація, асонанс
- Алітерація - це:
 - повтор морфеми
 - повтор голосних
 - повтор приголосних
 - зміна наголосу
- Оказіоналізми - це:
 - синоніми; б) антоніми; в) пароніми; г) випадково утворені слова, не зареєстровані словником
- На скільки груп поділяється графон? Назвіть їх.
 - 2; б) 3; в) 4; г) 5
- Для чого використовують дефісацію?

Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.

Варіант 2

1. Під герменевтикою розуміють:
 - а) психологічне вчення про епістемологію
 - б) систему світосприйняття мовця; в) історію літератури
 - г) теорію, мистецтво та загальні правила інтерпретації текстів
2. Свій початок герменевтика бере:
 - а) в епоху Відродження; б) в Середньовіччі
 - в) у сучасний період
 - г) в класичній Античності.
3. Єдність мовних знаків, що організовані за нормами даної мови і є носіями інформації - це:
 - а) текст у вузькому значенні; б) текст у широкому значенні; в) дискурс; г) абзац
4. Герменевтика буває:
 - а) наукова, фізична...
 - б) математична, хімічна...
 - в) філософська, лінгвістична...
 - г) географічна, богословська...
5. Видатним представником Антиохійської школи вважався:
 - а) Григорій Великий
 - б) Бонавентура
 - в) Георг Гадамер
 - г) Іван Золотустий
6. Слов'янський переклад Біблії здійснено:
 - а) Чеськими братами
 - б) Лютером М., Сапуновим П
 - в) Кирилом та Мефодієм
 - г) Іваном Золотустим
7. Онтологія - це вчення про:
 - а) існування; б) буття; в) перебування; г) мовлення
8. Графон - це:
 - а) звуковий повтор
 - б) актуалізація словесного наголосу
 - в) графічна фіксація індивідуальних вимовних особливостей
 - г) мінімальна одиниця, що не має власного семантичного змісту
9. "Морфемна гра" базується на:
 - а) полісемії; б) антонімії; в) синонімії; г) полісемії та омонімії
10. Одиницями дискурсу є:
 - а) морфеми
 - б) конкретні висловлювання
 - в) фонеми
 - г) словосполучення

Ключ: 1б, 2б, 3в, 4а, 5а, 6в, 7г, 8а, 9а, 10б.

Варіант 3

1. Для виявлення того, як використовується в мовленні наявний словниковий потенціал, створено:
 - а) тлумачний словник;
 - б) частотний словник;
 - в) орфографічний словник;
 - г) орфоепічний словник.
 2. Синсемантичні слова - це:
 - а) слова, які мають власне лексичне значення;
 - б) слова, вжиті у переносному значенні;
 - в) службові стройові слова;
 - г) відокремлені члени речення.
 3. Що висувається на перший план при використанні означеного артикля:
 - а) можливість уточнень;
 - б) можливість інших варіантів;
 - в) незавершеність процесу вибору;
 - г) одиничність, визначеність позначуваного.
 4. Полісиндетон - це:
 - а) безсполучниковість;
 - б) малосполучниковість;
 - в) багатосполучниковість;
 - г) багатоприйменниковість.
 5. Займенники, що вказують на розподіл ролей в комунікативній ситуації - це:
 - а) присвійні; б) зворотний; в) особові III особи; г) особові I, II особи.
 6. Перше місце серед тропів займає:
 - а) метафора; б) метонімія; в) синекдоха; г) порівняння.
 7. Соціокультурне значення слова є синонімом:
 - а) емоційного значення;
 - б) етнічного значення;
 - в) емотивного значення;
 - г) ідеологічного значення.
 8. Знайдіть приклад метонімії:
 - а) кришталь на столі;
 - б) вишиває шовком павучок;
 - в) збожеволію від роботи;
 - г) я — магма магми...
 9. Гіпербола-це:
 - а) каламбурне зближення близьких за звучанням слів;
 - б) образне перебільшення;
 - в) зумисне применшення якоїсь ознаки;
 - г) заміна одних назв іншими на ґрунті суміжності їх значень.
 10. Знайдіть приклад епітета:
 - а) дивний чарівник; б) груди грудня;
 - в) інститут підтягнувся; г) зібралася вся школа.
- Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.**

Варіант 4

1. Частотні словники всіх мов очолюються:
 - а) автосемантичними словами;
 - б) метафоричними словами;
 - в) синсемантичними словами;
 - г) метонімічними словами.
2. Слова, які мають своє власне лексичне значення - це:
 - а) автосемантична лексика;
 - б) синсемантична лексика;
 - в) особливі слова;
 - г) відокремлені члени речення.
3. Неозначений артикль передбачає:
 - а) відсутність альтернатив;
 - б) можливість уточнень, змін;
 - в) розподіл ролей в комунікативних ситуаціях;
 - г) упорядкування тексту.
4. Асиндетон - це:
 - а) сполучення частин речення та речень за допомогою сурядних сполучників;
 - б) сполучення частин речення за допомогою підрядних сполучників;
 - в) безсполучниковий зв'язок частин речення та речень;
 - г) сполучення за допомогою сурядних та підрядних сполучників.
5. Які значення лексичної одиниці відображає відношення до об'єкта або явища?
 - а) емотивне; б) соціокультурне; в) ідеологічне; г) стилістичне.
6. Займенники якої особи вказують на відчуження, презирство, ненависть?
 - а) I; б) II; в) III; г) I, II, III.
7. Які значення слова не фіксуються словником?
 - а) лексичні; б) граматичні; в) переносні; г) контекстуальні.
8. Знайдіть приклад метафори:
 - а) його знає весь будинок;
 - б) він накинув оком;
 - в) коса дороги розплетена лежить;
 - г) умру зі сміху.
9. Зумисне применшення якоїсь ознаки шляхом повного чи часткового її заперечення - це:
 - а) гіпербола;
 - б) параномазія;
 - в) літота;
 - г) синекдоха.
10. Знайдіть приклад синекдохи:
 - а) ділилися шматком хліба;
 - б) талант твій латаний;
 - в) срібна пісня солов'я;
 - г) золотий вінець.

Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.

Варіант 5

1. Основні граматичні значення, які актуалізуються в художньому тексті:
 - а) іменникові категорії; б) прикметникові категорії
 - в) займенникові категорії; г) дієслівні категорії
2. Які три фактори дають синтаксичну картину художнього твору?
 - а) естетичні, структурні, тематичні
 - б) експресивні, тематичні, композиційні
 - в) тематичні, естетичні, композиційні
 - г) експресивні, пунктуаційні, тематичні
3. Основна синтаксична одиниця:
 - а) слово; б) речення; в) фонема; г) морфема
4. За довжиною речення поділяються на:
 - а) короткі, середні, довгі, наддовгі
 - б) маленькі, середні, великі
 - в) повні, неповні
 - г) короткі, завершені, незавершені
5. Головна перевага однослівного речення полягає у тому...
 - а) що воно економне
 - б) що воно використовується для створення фону
 - в) що зміст представлений у згорнутому вигляді
 - г) що йому наявна асоціативна свобода
6. Синтаксичний паралелізм - це однакова побудова:
 - а) сусідніх абзаців; б) сусідніх речень; в) сусідніх текстів; г) першого і останнього речень
7. Пом'якшений перехід від однієї частини речення до іншої відбувається за рахунок:
 - а) полісиндетона; б) асиндетона; в) градації; г) синтаксичного паралелізму
8. Термін "парцеляції" означає:
 - а) розподіл речення на головні та другорядні члени
 - б) актуальне членування речення
 - в) інтонаційне відмежування
 - г) пунктуаційне оформлення
9. Довжина речення - це величина:
 - а) твірна
 - б) непохідна
 - в) похідна від його структури
 - г) всі варіанти вірні
10. Індивідуальні розділові знаки використовуються для...
 - а) розмежування частин речення
 - б) відокремлення однорідних членів
 - в) посилення відокремленої частини
 - г) особливого виділення частин висловлювання

Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.

Варіант 6

1. В структурі, завершеності, довжині полягає основна розбіжність між...
 - а) двома текстами
 - б) усним та писемним мовленням
 - в) текстом та дискурсом
 - г) двома реченнями
2. Основні параметри речення:
 - а) довжина; б) структура; в) пунктуаційне оформлення; г) всі варіанти вірні
3. Нижня межа довжини речення.
 - а) 1 слово; б) 2 слова; в) 3 слова; г) 4 слова
4. Номінативні речення, які використовуються як зачини або кінцівки, передають...
 - а) напруженість
 - б) емоційність
 - в) спогади, роздуми
 - г) основну думку
5. Стилистична фігура, яка передбачає навмисний пропуск будь-якого члена речення, який можна зрозуміти за рахунок контексту - це...
 - а) умовчання; б) еліпсис; в) градація; г) синтаксичний паралелізм
6. Які основні параметри речення актуалізуються в художньому тексті?
 - а) довжина, тип речення
 - б) довжина, структура, пунктуаційне оформлення
 - в) пунктуаційне оформлення, зміст
 - г) структура, зміст
7. Для передачі розділених у часі і/або просторі, але взаємопов'язаних етапів однієї дії використовують:
 - а) асиндетон
 - б) полісиндетон
 - в) асиндетон, полісиндетон
 - г) градацію
8. Позиційні зміни певної одиниці висловлювання призводить до.
 - а) зміни думки
 - б) змін інтонаційних та ритмічних
 - в) зміни синтаксичної функції
 - г) зміни лексичного значення
9. Враження легкої або важкої прози створює:
 - а) довжина речення
 - б) пунктуаційне оформлення речення
 - в) структура речення
 - г) зміст речення
10. Градація-це:
 - а) недоговорена думка
 - б) навмисний пропуск будь-якого члена речення
 - в) підсилення значення
 - г) напруженість мовлення

Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.

Варіант VII

1. Композиція - це

а) текстова
побудова | б) позначення
сюжетного
руху і / або | в) система
абзаців | г) складне
синтаксичне
ціле |
|-------------------------|--|-----------------------|-----------------------------------|

зміни точок зору

2. Формальна зв'язність тексту - це

а) когерентність	б) архітектоніка	в) когезія	г) надфразова
єдність |
|------------------|------------------|------------|--------------------------|

3. Під терміном "проспекція" розуміють напрямок розвитку подій сюжету, що

а) рухається
вперед | б) повертається
назад | в) не рухається
вперед та назад | г) поєднує рух |
|------------------------|--------------------------|------------------------------------|----------------|

4. У реченні "Від Києва до Москви поїздом усього 10 годин" відображено локально-темпоральну єдність, яка називається

а) змістовна
універсалів
матерії | б) система
координат | в) форма
існування | г) хронотроп |
|--|-------------------------|-----------------------|--------------|

5. Підпорядкованість всієї оповіді завданню характеристизації суб'єкта створює..., "людинонаправленість" художнього тексту

а) інформа-
тивність | б) антропо-
центричність | в) системність | г) концептуальність |
|-------------------------|-----------------------------|----------------|---------------------|

6. Модальність - це така категорія художнього тексту, яка відображає

а) спонукання до
зворотної
реакції читача
автора | б) закритість "
текстової
системи | в) світ,
побачений
очима | г) можливість
декількох
інтерпретацій |
|---|---|--------------------------------|---|

7. С.І.Гіндін запропонував класифікувати всі тексти за трьома типами моделювання:

а) прості
складні
складені | б) варіантні
інваріантні
постійні | в) жорсткі
узуальні
вільні | г) зв'язані
змінні
статичні |
|----------------------------------|---|----------------------------------|-----------------------------------|

8. Залежно від складу загальних ознак, можна говорити про... парадигми, до яких входить кожен художній текст

а) 4	б) 2	в) 5	г) 3

9. Через використання емоційно-оцінних слів у їх прямих значеннях у заголовку проявляється категорія

а) модальності	б) інформативності	в) завершеності	г) прагматичності

10. Входячи до художнього тексту семантично недостатнім, власне ім'я отримує...

а) етимологічне
значення | б) вказівне
значення | в) індивідуально-
художнє | г) соціальне
значення |
|-----------------------------|-------------------------|------------------------------|--------------------------|

Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.

Варіант 8

1. Архітектоніка - це

- а) система абзаців б) композиція в) текстова побудова г) надфразова єдність

2. Змістовна зв'язність тексту - це

- а) когерентність б) когезія в) категорія зв'язності г) зовнішня спаяність

3. Повернення до подій. Що відбулося в минулому, відображає категорію

- а) проспекції б) ретроспекції в) концептуальності г) системності

4. Сформульована ідея твору є його

- а) сюжет б) тема в) проблема г) концепт

5. Через таку організацію всіх елементів текстової системи, яка забезпечує залучення читача на бік автора, проявляється

- а) модальність тексту б) прагматична направленість в) категорія цілісності г) категорія інформативності

6. Існують наступні текстові парадигми

- а) жанрова відповіді б) функціонально- в) індивідуально- г) всі

стильова

авторська вірні

7. Делімітативна функція заголовка полягає у тому, що він...

- а) називає текст б) виступає за темою в) відділяє актуалізатором г) виявляє один феномен

за темою всіх текстових завершений категорій текст від іншого

8. За епіграфом нормативно закріплена концептуально... функція, він завжди допомагає заголовку, навіть якщо він не містить у своєму складі заголовних слів

- а) делімітативна б) роз'яснювальна в) інформаційна г) імпліцитна

9. В.А. Ніконов розрізняє... типи значень власних імен

- а) 2 б) 4 в) 5 г) 3

10. Наступна класифікація типів: зображальна, уточнююча, характерологічна, імплікуюча - стосується такого поняття, як

- а) власне ім'я б) заголовок в) художня деталь г) кінець твору

Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.

ЛЕКЦІЯ 1

Тема. Уровни актуализации языковых единиц

Цель: овладеть знаниями об основных направлениях и методах интерпретации художественного текста.

Методы: устное изложение материала (описательно-повествовательный, проблемное изложение), метод наблюдения над языком, беседа (эвристическая, репродуктивная, обобщающая, аналитико-синтетическая), работа с учебником, программируемое обучение.

Дидактические средства обучения: компьютерная презентация, учебник, словари.

Література

1. Квіт С.М. Основы герменевтики: Навч. посіб. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003. – С. 3 — 40.
2. Гадамер Ханс-Георг. Герменевтика і поетика /Вибрані твори/ Пер. З нім. – К.: “Юніверс”, 2001. – С. 6 – 34
3. Герменевтика: история и современность. – М.: Наука, 1990. – С. 12–39.
4. Домашнев А.И. и др. Интерпретация худ. текста: Нем. Яз.: Учеб. Пособие для студентов пединституты по специальности № 2103 «Ин. яз.» / А.И.Домашнев, И.П.Шишкина, Е.А.Гончарова. – 2-е изд., дораб. – М.: Просв., 1989. – С. 14 — 68.

План

1. Основные направления и методы интерпретации художественного текста.
2. Фонографический уровень.
3. Морфемный уровень.

Основные направления и методы интерпретации художественного текста.

В XIX в. герменевтика стала трактоваться как наука, занимающаяся толкованием художественного текста вообще. С середины XX в. Под герменевтикой понимается отрасль филологической науки, в круг задач которой входит комментирование текста¹, установление полного смысла содержания художественного произведения и его значения в истории литературы.

К каждому художественному тексту возможен двойкий подход:

- 1) как к самостоятельному художественному целому;
- 2) как к части выражения чего-то более значительного, чем сам текст: личности автора, общественно-политической ситуации, литературного направления и др. (см. более подробно Лотман Ю.М. Анализ поэтического текста. – Л., 1972).

В нашем курсе мы обратимся к так называемому монографическому исследованию текста (Лотман Ю.М.). В процессе такого анализа текста устанавливаются внутритекстовые связи, контекстуальное взаимодействие средств различных языковых уровней, смысловая и эстетическая значимость элементов текста в их взаимодействии.

Возможность полного монографического анализа текста ограничивается жанровой принадлежностью и объёмом произведения. Произведения малых форм (рассказ, эссе, стихотворение) могут быть проанализированы разносторонне и с

достаточной полнотой. Анализ же романа, драмы, поэмы должен быть с самого начала ограничен (из рассмотрения исключаются те или иные аспекты).

Другая возможная концепция рассмотрения текста – это подход к нему с позиций «стилистики от автора» (стилистика отправителя речи) или с позиций «стилистики восприятия» (стилистики получателя речи).

«Стилистика от автора» исходит при толковании текста из углублённого изучения исторической и политической обстановки в стране, где создавалось произведение, философских и эстетических взглядов автора, особенностей творчества автора в период создания произведения, фактов его биографии, оказавших влияние на творчество данного периода и др. Изучение всех перечисленных факторов помогает установить, почему автор отбирает для своего произведения те или иные события, чем вызвано и насколько объяснимо определённое отношение автора к различным персонажам, как трансформируются исторические события в художественных образах и др.

Такой подход преобладает при историко-литературном и литературоведческом анализе художественного произведения.

При подходе к тексту с позиций стилистики восприятия анализ концентрируется на самом тексте, его рациональном и эмоциональном воздействии на читателя. Получатель речи, интерпретирующий текст, обращает внимание не только на то, как воздействует на него текст, но и на то, за счёт каких элементов текста создаётся определённое впечатление, какими средствами достигается логическое и эмоциональное воздействие на читателя.

Анализ текста с позиций получателя речи имеет лингвистическую направленность и широко применяется поэтому при интерпретации художественного текста.

Оба направления анализа не изолированы друг от друга, они взаимодействуют и дополняют друг друга.

Подход к тексту как к цельной структуре, разработка проблем лингвистики текста привели к расширению методов анализа текста.

Количественный подход. Для художественного текста применение количественного метода оказывается эффективным при установлении языковых констант одного текстового целого, нескольких текстов одного автора и при проведении сопоставительного анализа текстовых структур одного жанра у разных авторов.

Например, соотношение количества простых и сложных предложений в авторском повествовании и диалогах произведений и под.

В первую очередь количественный метод применим при анализе грамматических параметров текста. Однако возможно и определение некоторых лексических характеристик: определение соотношения литературно-нейтральной и характерологической лексики; соотношение нейтральной лексики и слов с положительным и отрицательным экспрессивным компонентом; соотношение актуализации прямого номинативного значения слова и случаев употребления слов в образно-переосмысленном значении.

Количественные данные о частоте определённых грамматических структур или представленности различных разрядов слов в тексте помогают установить языковые константы текста. Однако они мало что говорят о художественной

значимости этих структур в тексте, поэтому количественный метод может быть использован только в сочетании с другими методами анализа.

Лексикографическая фиксация словаря писателя.

Сюда относится исследование словаря писателя, который имеет значение как отражение нормы литературного языка определённой эпохи, а также с точки зрения его влияния на становление нормы обогащение литературного языка.

Другой задачей лексикографической фиксации является толкование устаревших и допускающих различную семантизацию слов в языке писателя.

Метод контекстуального анализа используется для установления художественной значимости языковых элементов, при котором изучается контекстуальное взаимодействие элементов различных языковых уровней (синтаксических структур, контекстуальных значений слов, графических средств и др.) и их роль в выражении определённого содержания в тексте. Для обнаружения и правильной трактовки художественной значимости языковых элементов в тексте могут привлекаться и «внетекстовые структуры», т.е. комплекс экстралингвистических факторов, связанных с созданием и содержанием художественного текста.

Дополнительный материал для установления художественной значимости языковых элементов может быть получен с помощью метода сопоставительного анализа подлинники и его перевода.

Сопоставительное изучение позволяет проследить соотношение общего в структуре разноязычных художественных текстов и специфичного для каждого языка. Этот метод позволяет также поставить вопрос о различной художественной значимости одних и тех же языковых элементов в разных языках (н-р, архаизмов в разных языках).

При интерпретации художественного текста основное внимание уделяется контекстуальному анализу, который ведётся с позиций получателя речи.

Фонографический уровень

В.А.: - Что такое звук речи?

-Какие функции выполняет звук речи?

Ещё во времена Платона и Аристотеля звучание слова привлекало к себе внимание мыслителей и теоретиков не в связи со смыслом, а само по себе. Звукам приписывалось особое значение.

В последние десятилетия звуковая изобразительность и звуковой символизм стали предметами серьёзных филологических изысканий.

Задание для самостоятельной работы.

Найти, изучить и законспектировать (хотя бы один) современный материал (статья, монография) о семантике звуков речи в разных языках. (Воронин, Журавлев и др.).

Почти 50 лет тому назад английские исследователи отметили, что там, где речь идёт о чём-то, связанном с негативными эмоциями, частотность таких гласных как «а», «о», «и» выше обычной.

Для русского текста отмечено, что в динамичных отрывках текста преобладают согласные «т», «к», «г», «р», а в идиллических, плавных – нежные, мягкие «м», «л».

Например, «Русалка плыла по волне голубой» (М.Ю. Лермонтов)

Частота использования определённых звуков несомненно берёт участие в создании общего впечатления от всего высказывания.

Звуковые повторы (аллитерации, ассонанс) известны давно и широко используются в поэзии.

Например, «Вариации на тему буквы «К» В. Краско»:

«Корпя, коптел киноэкран,
Каюта каверзно качала,
Когда, как коршун, капитал
Кормой крошил ковёр канала,
Когда кипела красотой,
Которая краеугольна,
Колонной кипежа крутой,
Калязинская колокольня!
Кричи кикиморой, кидай копьё,
Кончай – капитулируй,
Когда кругом красивый край –
Кизи, Карелия, Кириллов... »

Таким образом, звук, за счёт выполнения им изобразительной и экспрессивной функции, создаёт дополнительную эстетическую и смысловую нагрузку высказывания.

Определённую роль в создании экспрессии играет длина слова. Например, стечение в речи коротких слов делает фразу «рубленной»:

Жизнь жука
(Роман в стихах)

Глава первая.

Жил был жук. Жук был мал. Жук грыз бук. Пил, ел, спал. Бук был твёрд – жук был горд: он грыз год, но грыз ход.

Глава вторая.

Жил был дрозд. Дрозд был мал. Дрозд был прост: пил, ел, спал. Скок да скок, тук да стук... Вдруг глядь в бок: луг, там – бук.

Глава третья.

Жук был горд, жук стёр пот: он, как торт, съел свой ход. И, пыль сдув, лёг спать... Вдруг в ход влез клюв – жил был жук.

(М. Яснов)

Важной является и **актуализация словесного ударения**. Перемещение ударения на разные слоги одного слова может полностью изменить смысл фразы, в которой это слово было использовано. Н-р, слово «вороном», в зависимости от ударения, приобретает либо субстантивный, либо адъективный статус а предложении «Летит на коне вороном (ИС)/ вороном (ИП)».

Аналогично в украинском языке:

прошу – прошу, шкода – шкода;

В английском:

conduct (n) – conduct (v);

present (n) - present (v).

Ударение может характеризовать и профессиональную принадлежность говорящего. Так, в русском языке существует немало слов, имеющих двойное

ударение: нормативное (литературное) и профессиональное (представленное только в рамках определённой профессии):

Литературное:	Профессиональное:
шасси	шасси
компас	компас
кредит	кредит
краны	краны

Ударение может помочь определить культурный и образовательный уровень говорящего: портфель, документ, квартал, туфля и под.

Таким образом, ударение входит в речевой портрет говорящего, выступает сигналом его социальной и профессиональной принадлежности.

Одним из средств фонографического уровня является **графон**.

Графон – графическая фиксация индивидуальных речевых особенностей говорящего.

И. Тургенев: «На крылечке тёмного и гнилого строения, вероятно бани, сидел дюжий парень с гитарой и не без удали напевал известный романс: Э-я фа пасатюню удалюся Ата прекрасаных седешенеха мест».

Графон в приведённом примере квалифицирует самого героя, передаёт авторскую иронию по отношению к нему, выражает оценочную позицию автора.

М. Шолохов: «...пристав, краснея верхушечками щёк, поднял голову: «Кэк смэтришь! Кэк смотришь, казак?!»

Графон из романа «Тихий Дон» выполняет изобразительную функцию, заставляя читателя почувствовать рассерженный голос персонажа.

Причины, порождающие графон, могут быть разделены на 2 группы:

- первая связана с настроением, эмоциональным состоянием в момент речи, возрастом, т.е. носит окказиональный характер;

- вторая отражает происхождение, образовательный, социальный статус героя и носит рекуррентный (постоянный) характер.

Графоны первой группы необычайно разнообразны. С их помощью можно одновременно передавать и всю гамму человеческих чувств, настроений, состояний говорящего, и отношение к нему автора. Автор, как правило, иронизирует над героем, который допускает фонетические сбои в речи. Окказиональный графон широко используется в диалоге. Окказиональный графон не повторяется. Каждый новый персонаж в каждой новой ситуации переключивает другие слова. Он важен самим фактом наличия.

Функции рекуррентного графона сосредоточены лишь на индивидуализации персонажа через постоянные особенности его речи. Это, как правило, связано с диалектной нормой или дефектом речи:

Мате Залки «Янош-солдат», лейтенант Дьюи: «Не ходите в дугаках, мальчики! Венггия без Австгии ломанного гроша не стоит. А если одегжит вегах фганцузская тенденция, нам, венггам, пгидётся поплакать».

Рекуррентный графон представлен во всей речевой партии персонажа.

Чисто графическая сторона текста.

Специальное графико-выразительное оформление текста давно используется в поэзии. Широко известны фигурные стихи Л.Мартынова и С.Кирсанова, «лесенки» В.Маяковского и С.Маляремэ, «изопы» А.Вознесенского. Они, кроме звукового, создают и зрительный образ произведения.

А.Вознесенский «Чайка – плавки бога»

А
Г
О
Б
И
К
В
А
Л
П

Для прозы графическая изобразительность не типична. В прозе можно отметить вариативность шрифтов, дефисацию, удвоение (утроение) отдельных графем.

Дефисация, как правило, служит для передачи сильного возбуждения персонажа, курсив отмечает интенсификацию и/или перенос фразового ударения на слове, которое выделяется.

М.Булгаков: «Варенуха сделал всё, что делает человек в минуты великого удивлении. Он и по кабинету пробежался, и дважды поднимал руки, как будто его распяли, и выпил полный стакан желтоватой воды из графина, и выкрикивал:

- Не понимаю! На понимаю! Не по-ни-ма-ю!»

Все средства фоно-графического уровня характеризуют персонаж «изнутри», со стороны самого персонажа, при невмешательстве автора; это содействует созданию не только выразительного, но и достоверного повествования.

Морфемный уровень

Морфема – главный компонент в словообразовании, а во флективных языках – в словоизменении. Хорошо известно, что обогащение словаря, в первую очередь, происходит за счёт создания новых слов из фонда существующих морфем. В истории каждого языка существуют периоды очень активного развития словаря, вызванные необходимостью обеспечить номинацию новых явлений, объектов, процессов. Новое слово – неологизм живёт недолго. Оно или приживается и ассимилируется языком, т.е. перестаёт быть неологизмом, или отторгается языком и не попадает в словарь. Кроме этого процесса, характерного для языка в целом, в речи отдельных людей с разной степенью частоты выявляются «одноразовые слова – индивидуальные неологизмы. Они возникают в связи с конкретной речевой ситуацией, используются один раз и носят название **оказионализмов**: А.Вознесенский «человолки», Е.Евтушенко «торжество», «кабычегоневышлисты», Л.Лиходиев «непроходимцы-мимо», В.Маяковский «орангутангел», К.Чуковский «дребеденьги».

Все эти слова имеют большую ассоциативную и изобразительную силу. Их возникновение обусловлено двумя причинами:

1) неполнотой словообразовательной парадигмы слова, в котором отсутствует единица с необходимыми морфолого-синтаксическими характеристиками;

2) неполнотой словоизменительной парадигмы.

Оказионализмы привлекают внимание к обозначаемому явлению, выступают экономным способом его обозначения. Однословный оказионализм

заменяет целый описательный оборот, его можно считать свёрнутым словосочетанием.

«**Морфемная игра**», как средство выразительности, основана на полисемии и омонимии; она часто воссоздаёт полностью или частично утраченную внутреннюю форму производного слова. К этому нередко присоединяется направленная этимология:

Ф.Кривин: «Вдали темнели берега,
Ершился лес на склоне,
И кот, окрысаясь на щенка,
Мышонка проворонил.
Слонялся чёрный таракан,
Сазан с лещём судачил,
И, как всегда, ослил баран,
Что конь весь день ишачил».

Морфемная игра носит ярко выраженную авторскую модальность: шутливо-ироничную или гротескно-сатирическую.

Повтор морфемы – важный способ актуализации, с помощью которого она становится средством увеличения информационно-эстетической ёмкости художественного текста. Повторяться могут префиксы, корни, суффиксы.

В.Хлебников: «О, рассмейтей, смехачи!
О, засмейтесь, смехачи!
Что смеются смехами, что смеяньствуют смеяльно.
О, засмейтей усмеяльно!
О, рассмешу надсмеяльных – смех усмейных смехачей!
О, иссмейся рассмеяльно, смех надсмейных смеячей!
Смейево, смейево,
Усмей, осмей, смешики, смешики,
Смеюнчики, смеюнчики.
О, рассмейтесь, смехачи!
О, засмейтесь, смехачи!»

Особенность этого средства – в необходимости лексической сочетаемости морфем, её индивидуальном характере.

ЛЕКЦИЯ 2

Тема. Лексический уровень интерпретации текста

Цель: овладеть знаниями о лексическом уровне интерпретации художественного текста.

Методы: устное изложение материала (описательно-повествовательный, проблемное изложение), метод наблюдения над языком, беседа (эвристическая, репродуктивная, обобщающая, аналитико-синтетическая), работа с учебником, программируемое обучение.

Дидактические средства обучения: компьютерная презентация, учебник, словари.

Литература

1. Квіт С.М. Основи герменевтики: Навч. посіб. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003. – С. 3 — 40.
2. Гадамер Ганс-Георг. Герменевтика і поетика /Вибрані твори/ Пер. з нім. – К.: “Юніверс”, 2001. – С. 6 – 34
3. Герменевтика: история и современность. – М.: Наука, 1990. – С. 12–39.
4. Домашнев А.И. и др. Интерпретация худ. текста: Нем. Яз.: Учеб. Пособие для студентов пединститутів по специальности № 2103 «Ин. яз.» / А.И.Домашнев, И.П.Шишкина, Е.А.Гончарова. – 2-е изд., дораб. – М.: Просв., 1989. – С. 14 — 68.

План

1. Лексичний рівень
2. Синсемантична лексика
3. Автосемантична лексика

Лексичний рівень

Лексичний рівень є наступним за складністю рівнем мовної ієрархії після фонографічного та морфемного. Важливість слова для всього життя та діяльності людини неможливо переоцінити. Словом позначаються всі об'єкти, процеси, явища, які оточують нас: без слова немислима комунікативна діяльність. В своїй комунікативній діяльності ми обмежуємося цілком певною кількістю слів, багаторазово повторюючи їх в різних ситуаціях. Для виявлення того, як: використовується в мовленні наявний словниковий потенціал, був створений особливий тип словника - частотний словник. Для виявлення частоти слова, характерної для мовлення взагалі, береться матеріал з різних текстів та функціональних стилів. Чим довша така вибірка, тим достовірніші результати. Більшість великих частотних словників виходять з вибірки, що приблизно рівна одному мільйону слововживань. Результатом машинної обробки найчастіше є список словоформ, а не лексем.

Синсемантична лексика

Точні дані про частоту використання лексичних одиниць в мовленні необхідні для прикладного мовознавства..

Частотні словники всіх мов очолюються синсемантичними (неповнозначними, службовими, стройовими) словами. Артиклі, прийменники, займенники заповнюють першу сотню позицій частотних словників різних країн.

Синсемантичні слова в художньому тексті - не просто необхідний елемент побудови граматично відзначеної фрази. Вони також здатні до актуалізації, тобто виступають в якості носіїв додаткової інформації.

Почнемо з артикля. У всіх частотних списках означений артикль займає першу позицію. Означений артикль актуалізує, висуває на передній план одиничність, визначеність.

Неозначений артикль, навпаки, передбачає можливість уточнень, змін, свідчить про те, що об'єкт (явище) - не єдиний, процес вибору не завершений, можливі інші варіанти. Особливо наочний додатковий смисл, що привноситься артиклем, проявляється у заголовку.

Окрім артикля, у першу сотню найчастотніших слів входять майже всі займенники. Основні займенники 1 та 2 особи завжди вказують на розподіл ролей в

комунікативній ситуації, вони ж і інтимізують сповідь, за виразом Л.А. Булаховського.

Займенники 3 особи зміщають найменування будь-якого об'єкта, вони ж виступають постійним замісником конкретного імені, стають його еквівалентом, що показує відчуження, презирство, ненависть до конкретної особи.

Л.М. Толстой «Анна Каренина» . Гувернантка, яка найгірша, називається «вона».

Завдяки своїй лексико-семантичній недостатності займенник легко семантизується заповнюючи свої пусті ємності контекстуальним смислом .

І. Тургенев :

« Я дивився - і не міг відірватися : ці німі блискавки, ці стримані величності, здавалося, відповідали тим німим і таємничим поривам... Я це думав, я уявляв собі ці дороги, риси, ці очі, ці кучері...»

Перевага включаючого займенника перед включаючою повнозначною лексемою полягає в його більшій невизначеності. Він дозволяє читацький домисел, пропонує більший асоціативний простір, тому що не називає конкретну якість, а лише вказує напрямок пошуків її позначення. В кінці це створює у читача ефект співучості у кваліфікації об'єктів та подій, припустимо знімає жорстку авторську детермінованість оцінок та рекомендацій.

До складу високочастотних синсемантичних слів входять сполучники. Повтор сполучникового слова - полісиндетон («багатосполучниковість»). Повтор сполучників не лише упорядковує, ритмізує висловлювання. У порівнянні з асиндетоном (безсполучникові сполучення частин речення та речень), полісиндетон створює враження збільшення кількості подій, усуцільнення сюжетного часу. Полісиндетон дозволяє оформити зображення різноманітної діяльності різних персонажів в одну картину.

Окрім повтору, актуалізація сполучника здійснюється при його приєднувальному використанні в ініціалній позиції. Відкриваючи речення (розділ, частину), сполучник встановлює між ним та попередньою частиною оповіді відношення аналогічності та неаналогічності. Крім цього, між двома частинами, що об'єднуються приєднанням, виникають семантичні відношення, не властиві кожному з них окремо. У створенні додаткового змісту тексту бере участь і група прийменників, прийменникових та просторових прислівників. За допомогою їх концентрації досягається враження динамізму події, що відбувається; напрямок, спосіб, темп пересування передаються не через скупчення вказаних синсемантичних слів. Синсемантичні слова, актуалізуючись, являють собою надзвичайно економний спосіб створення додаткової смислової, емоційно-оцінної, експресивної інформації. Входячи до художнього мовлення, вони змінюються якісно, нарощують свій смисловий об'єм та функціональну навантаженість.

Автосемантична лексика

Текст приблизно порівну розподіляється між стройовими та повнозначними словами. До тексту потрапляють перш за все ті слова, які називають об'єкти, явища, факти, що описуються. За цей процес позначення називається відповідальна та частина змісту слова, яка співвідносить його зі світом, що реально існує, реалізує поняття мовними засобами, тобто лексичне значення.

Звичайно, позначення об'єкта- головна функція слова, і предметно-логічний (денотативний) аспект значення - головний в його семантичній структурі, однак він

не єдиний.

Одним з необхідних є значення емоційно-оцінне.

Емоційне (емотивне) значення відображає відношення до об'єкта, що називається, та безпосередньо пов'язане з пізнавальною діяльністю людини. Емоційне значення, як правило, виступає у сполученні з оцінним, і сам факт поділу емоцій на позитивні та негативні свідчить про тісний взаємозв'язок емоції та оцінки (якісні прикметники та інші слова).

Емоційно-оцінне значення нерідко ототожнюють з експресивним. Експресивним значенням відзначаються всі тропи, в яких воно створюється, за рахунок контекстуального висунення тропеїчного слова; в першу чергу це добре відомі стилістичні прийоми метафори та метонімії.

Метафора оснований на спільності елементів семного складу двох слів, денотати яких ніяк не з'язані між собою в реальній дійсності:

«сонце» - «куля» (спільна сема - круглий) «сонце» - «янтар в небі» (спільна сема - жовтий)

Таким чином, експресивне значення слова, так само як і емоційне, і оцінне, може бути і первісно закладено у слові, і створюватися в певних контекстуальних умовах. Друге завжди неочікуване, тому його ефект сильніший, і внесок в загальний інформаційно-естетичний потенціал художнього тексту вагомий.

Соціокультурне значення слова (іноді його називають етнічним) покриває значення реалій - понять, пов'язаних із суто національною специфікою буття того народу, який користується даною мовою. До розряду реалій попадають слова, що позначають предмети побуту, страви національної кухні, назви звичаїв, обрядів, об'єктів, характерних лише для певних умов.

Соціокультурне значення входить також до семантичної структури слів, що позначають соціально-політичні поняття, співвіднесеність яких з дійсністю змінюється в залежності ідеологічної орієнтованості мовців. Це - ідеологічне значення. Зміст таких слів, як *freedom*, *democracy*, human rights, *propaganda* та багато інших, досить суттєво розрізняється в країнах з різним соціально-політичним устроєм.

Стилістичне значення привертає до себе увагу дослідників постійно. Воно, на відміну від названих раніше, є одним з основних засобів відображення ситуації спілкування і важливе у створенні стилістичного тону викладу. Воно фіксується не в словниковій дефініції, а, так само як і граматичне значення, представлено у політиці, і саме воно вказує, яким колом комунікативних ситуацій обмежується вживання даного слова. Ефект його використання може бути прямим, якщо слово з відповідям стилістичним значенням вжите у «своїй» ситуації (розмовне - у побутовому діалозі, книжне у вченій дискусії), та зворотним, якщо стилістичне значення одного функціонального стилю попадає в інший (вульгаризм - у книжний опис, офіційно-діловий термін у невимушену бесіду). Друге завжди пов'язане з передачею іронічного, саркастичного відношення автора до мовця або ситуації, тобто виконує подвійну функцію: характеризує і умови спілкування, і комунікантів.

В художньому мовленні можна виявити слова зі всіма існуючими стилістичними значеннями, тому що художній твір відображає всі види людської діяльності. Переважно ж більшість і авторського, і персонажного мовлення складає лексика нейтральна, тобто позбавлена стилістичного значення у словнику. Вона не служить фоном для тих слів, які його мають, але сама спроможна актуалізувати та

набути контекстуального стилістичного значення.

Наприклад нейтральне слово «лицо» набуває значення поетичного піднесення в рядку з вірша Є. Євтушенка «Колізей»: «Сквозь рожи, хари, морды увидел я лицо одно...»

Тому можна зазначити, що важливість контексту для всіх типів лексичного значення неможливо переоцінити.

Семантична структура слова в словнику фіксує спільні для всіх носіїв мови значення, що закріпилися в узусі.

Контекстуальні значення в силу своєї варіативності, змінюваності та численності словником не фіксуються і до семантичної структури слова не входять. Новизна, асоціативна розширеність контекстуального значення діє в межах певного контексту. При виході з нього слово з цим контекстуальним значенням набуває цитатного характеру та, позбавлене початкових умов, що його створили, вимагає спеціального пояснення. З цим положенням ми неодноразово стикаємося в художніх текстах. Наприклад в повісті І. Трекової «Кафедра» оцінке «добре» замінюється незрозумілим «щоб виходив песик»:

«Потрібно завжди так працювати, щоб виходив песик,» - говорить професор-математик Завалішин.

Потрібно згадати далеку, ще дореволюційну історію, розказану Завалішиним, щоб відновити витоки народження цілком нового смислу цього виразу. Виявляється актори місцевого провінційного театру на репетиції говорили неприродними «театральними» голосами. Один із старих акторів завжди приходив на репетицію із песиком, який сумирно сидів під кріслом до кінця репетиції, потім негайно вискакував на сцену. Чому? Як він знав, що репетиція закінчилась? Очевидно, актори починали говорити природно, і зміна тону була йому сигналом. Одного разу на гастролі приїхав великий талановитий актор. І тільки-но він починав говорити - песик негайно вискакував на сцену: актор говорив природно, нормальним голосом, тобто був справжнім талановитим актором, працював з душею. Отже, працювати завжди потрібно так (добре), щоб виходив песик. Все сказане підтверджує всемогутність контексту, сила якого розширює інформаційні межі повідомлення.

Якщо слово при одиничному вживанні в художньому контексті набуває додаткових значень (сми́слів), то при творенні цього слова в різних контекстах можна чекати певного накопичення контекстуальних прирощень, тобто розвитку особливої, релевантної лише для даного тексту семантичної структури повторюваного слова, яка на відміну від словниково заданої носить індивідуальний характер, що не відтворюється в інших текстах.

Індивідуально-художнє - значення слова, таким чином, є узагальненням цілого ряду контекстуальних актуалізованих смислів, реалізація яких обумовлена концептуально-тематичним та композиційним розвитком твору.

ЛЕКЦІЯ 3

Тема: Актуалізація на рівні тексту

Цель: овладеть знаннями о текстуальном уровне интерпретации художественного текста.

Методы: устное изложение материала (описательно-повествовательный, проблемное изложение), метод наблюдения над языком, беседа (эвристическая,

репродуктивна, обобщающая, аналитико-синтетическая), работа с учебником, программируемое обучение.

Дидактические средства обучения: компьютерная презентация, учебник, словари.

Литература

1. Квіт С.М. Основи герменевтики: Навч. посіб. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003. – С. 3 — 40.
2. Гадамер Ганс-Георг. Герменевтика і поетика /Вибрані твори/ Пер. з нім. – К.: “Юніверс”, 2001. – С. 6 – 34
3. Герменевтика: история и современность. – М.: Наука, 1990. – С. 12–39.
4. Домашнев А.И. и др. Интерпретация худ. текста: Нем. Яз.: Учеб. Пособие для студентов пединститутов по специальности № 2103 «Ин. яз.» / А.И.Домашнев, И.П.Шишкина, Е.А.Гончарова. – 2-е изд., дораб. – М.: Просв., 1989. – С. 14 — 68.

План

1. Заголовок.
2. Власне ім'я.
3. Художня деталь.
4. Сильна позиція.

1.Заголовок.

Основною функцією на рівні актуалізації тексту є висунення на передній план, посилення текстової категорії.

Висунення в різній мірі за допомогою різних засобів зазнають всі текстові категорії. Одні з них стають очевидними відразу, інші потребують особливої уваги читача, але в кожному випадку, при всій абстрактності поняття категорія, всі вони мають матеріальне вираження в композиційно-мовленнєвій структурі твору, і наше завдання – не пропустити їх, розібратися в їх функціональному навантаженні, що наблизить до адекватності інтерпретації художнього твору.

Почнемо з першого знаку тексту – його заголовка. Його роль у тексті досить значуща. Численість його функцій пояснюється тим, що він виступає актуалізатором практично всіх текстових категорій.

Категорія інформативності проявляється в ономасіологічній, означальній, номінативній функції заголовка, яку він виконує в суворій відповідності з внутрішнім механізмом ономасіологічного процесу: називає об'єкт (текст) за однією з його ознак – темою.

Л.С.Виготський «Психологія мист. - «Сама назва дається оповіданню, звичайно, не даремнецтва» но, вона несе в собі розкриття найважливішої теми».

Категорія модальності проявляється у заголовку через використання емоційно-оцінних слів у їх прямих значеннях; н-д, повість М.Карамзіна «Бідна Ліза» В.Пратоліні «Повість про бідних закоханих»; або через ретроспективне переосмислення оцінки.

Категорія завершеності знаходить своє вираження у делімітативній функції заголовка, яким виділяє один завершений текст від іншого. Особливо добре це видно в таких збірниках оповідань, в яких кінець одного і початок наступного

оповідання розташовані на одній сторінці. Делімітативним сигналом, що їх розмежовує, є заголовок.

Проміжні заголовки, які даються розділам, або частинам одного твору, актуалізують категорію членування тексту. Проміжні заголовки полегшують читацьке сприйняття, виділяють підтеми, підкреслюють, висувають важливість композиційно-архітектонічного членування тексту.

В заголовку може актуалізуватись і категорія зв'язності. Відбувається це, в основному, за рахунок повтору заголовних слів у тексті.

Задане у заголовку слово «пронизує» весь текст, зв'язує його. При цьому з самим словом неминуче відбуваються семантичні зміни, що ведуть до утворення індивідуально-художнього значення. Усвідомлення цього значення читачем відбувається ретроспективно, при поверненні до заголовка, після завершення тексту. Заголовок, з якого читання починалося, виявляється рамковим знаком, що вимагає повернення до себе. Цим він ще раз зв'язує кінець та початок, тобто безпосередньо бере участь в актуалізації не тільки категорії зв'язності, але й категорії ретроспекції.

В широкому читацькому та професійно-філологічному вживанні заголовки функціонують від тексту як його повноважний представник, як стиснута згортка цілого твору.

Актуалізація категорій перспекції і прагматичності починається у заголовку. Саме тут названі категорії починають свій вплив на майбутнього читача з метою залучити його, зацікавити, переконати в необхідності прочитати книгу.

Задачі заголовка як першого знаку твору: привернути увагу читача, встановити контакт з ним, направити його очікування-прогноз. Все це виконати надзвичайно складно, тому що заголовок ізольован від необхідного контексту.

Н-д, однознаковий заголовок.

Г.Сенкевич «Хрестоносці» (польським лицарям);

Ст. Гейм «Хрестоносці» (друга світова війна, іронія та метафора).

Використання для заголовка словосполучення також не завжди дає заголовним словам необхідний вказівний мінімум і не гарантією зняття полісемії.

Н-д,

Навіть винесення в заголовок речення не вирішує питання повністю: заголовки романів «І сходить сонце», «По кому подзвін» Е.Хемінгуея, «Кролик, біжи», Дж.Апдайка, «Вони воювали за батьківщину» М.Шолохова відірвані від ситуації і представляють собою лише перший етап.

Часто автор іде на спеціальне пояснення того, що він хотів сказати заголовком. Пояснення може бути розташовуватися всередині тексту і належати автору, оповідачу, персонажу. Його розташування в тексті не має фіксованого характеру, але найчастіше його можна зустріти ближче до початку твору.

І.Грекова «Удовиний пароплав»

«Коли я ще тільки поселилася в квартирі і нікого з сусідів добре не знала, Капа Гущина спитала мене:

- Чоловік є?

- Загинув на фронті.

- Значить удова?

- Удова.- Капа глузливо, але з якимось задоволенням хмикнула:

- Здрастуйте. Ще одну прислали. Тепер у нас повна команда. В кожній комнаті по удові. Прямо не квартира – удовиний пароплав.

«Удовиний пароплав», - повторювала я , повернувшись до себе в кімнату. – «Удовиний пароплав». В цих словах було щось зачароване. Чякийсь неспішний, і до цього часу ми разом і всі кудись пливемо на удованому пароплаві.

Пояснення може бути не тільки внутрішньотекстовим, але також і зовнішнім і виражатися цитатою не з мовленнєвої партії персонажа, а з іншого джерела – літературного, міфологічного, біблейського. В цьому випадку воно поміщається в епіграф. Є випадки, коли багатозначність заголовка не розкривається повністю одним епіграфом, і автор використовує два. Ця ситуація нагадує нарощування семантичної структури слова завдяки його вживанню, що повторюється в різних контекстах.

За епіграфом нормативно закріплена концептуальна роз'яснювальна функція, він завжди допомагає заголовку, навіть якщо він містить у своєму складі заголовних слів. Якщо ж епіграф представляє собою безпосереднє їх тлумачення, читацька задача виявлення концепту суттєво полегшується, тому з самого початку читач отримує досить точну вказівку щодо пошуків.

Актуалізація в заголовку категорії локально-темпоральної віднесеності тексту носить нерегулярний характер і цілком залежить від лексичного наповнення заголовка.

Категорія антропоцентричності актуалізується в заголовку лише при включенні в нього власних імен або їх замісників. «Дама с собачкой».

2. Власне ім'я.

Власне ім'я – Дивовижний мовний знак. У мовленні ВІ наповнюється змістом, який включає всі знання комунікантів про названий об'єкт, що розрізняються повнотою якісної та кількісної інформації, але обов'язково включають суб'єктивне відношення до референта. В цій властивості ВІ можна побачити реалізацію його категоріальної ознаки.

В.А.Ніконов розрізняє три типи значень ВІ що відображають діахронічний рух імен в суспільстві: до-антропонімічне (етимологічне); антропонімічне (вказівне); від-антропонімічне, що виражає суспільну оцінку носія імені, яка переноситься саме на ім'я.

Всі нині існуючі імена прийшли через першу стадію розвитку. Для багатьох з них відновити її неможливо, деякі добре зберегли свою внутрішню форму, тобто можуть бути досить легко співвіднесені з тим початковим поняттям, яке лягло в основу першого позначення імені.

«Марина – як морська»;

«Віктор - переможець»;

«Володимир» - той, що володіє світом.

Важче справи там, де з плином часу вихідні значущі слова пішли з мови, або зазнали сильних фонетичних та морфологічних змін, н-д, «Клавдія» - по латині «кульгава», «Michael» (укр. Михайло) – від давньогрецького сполучення «подібний богу».

В художній літературі етимологічне значення широко представлене в так званих промовистих іменах. Ці імена, за формою ідентичні іменникам – загальним назвам, що позначають характеристику, найбільш властиву персонажеві, н-д,

персонажі Гоголя, Салтикова-Щедріна й інші, які містять авторську підказку для читацького визначення характеру персонажа, тобто виконують прогнозуючу функцію.

З виконанням прогнозуючої функції пов'язана й фонетична форма імені, що вибирається автором.

Вибір імені персонажа – дуже відповідальний момент у створенні художнього твору. Воно актуалізує і авторську модальність, і проспективність, і прагматичну направленість тексту на читацьку співучасть. Зменшувальні суфікси Катюші Маслової «Воскресіння» Л.Толстого; Кузена Ларіосика «Дні Турбіних» М.Булгакова; Марфонька (Круча Гончарова) віддають імені і з ним несуть властиві їм умови емоційно-оцінні значення. Аналогічну функцію виконують постійні епітети при імені: Бідна Ліза (Карамзін).

Все це насичує ім'я певним змістом до його входження в текст. Тому використання внутрішньої форми імені, його фонетичних асоціацій, морфологічної форми – це свого роду «до-антропонімічний» етап його розвитку.

Власне антропонімічний етап – функціонування ВІ – відбувається в текстовій системі, підпорядковуючись загальним законам її організації.

Переважає більшість ВІ входить в художній твір аналогічно синсемантичним словом. Не маючи в ізольованому стані власного предметно-логічного значення вони підлягають реалізації тільки в контексті і вимагають для виконання своєї називної, виборчої, вказівної функції обов'язково вказівного мінімуму.

Називаючи героя, власне ім'я стає тематичним словом. Необхідність частого вживання забезпечує йому численність різноманітних контекстів. ВІ входить у текст семантично пустим, готовим прийняти будь-яке наповнення. Його змістовне насичення відбувається поступово.

Входячи до художнього тексту семантично недостатнім, ВІ виходить з нього семантично збагаченим і виступає сигналом, що збуджує широкий комплекс певних асоціативних значень. Їх можна вважати локальною семантичною структурою, що закріплюється за даним іменем в даному контексті – індивідуально-художнім значенням власного імені.

Якщо літературний персонаж переступає рамки свого літературного твору, його ім'я перестає слугувати позначенням однієї конкретної особистості і набуває загальності, починає жити своїм незалежним життям, іменує тип (психологічний, емоційний, соціальний). Ім'я вступає в третю фазу свого існування – від – антропонімічну: н-д, Хлестаков – брехун і фантазер, Манілов – безгрунтовний мрійник.

3. Художня деталь.

В цілому тексті функціонує і набуває своєї справжньої значимості і художня деталь.

Популярність художньої деталі у авторів витікає з її потенційної сили, спроможної активізувати сприйняття читача, спонукати його до співтворчості, дати простір його асоціативній уяві. Іншими словами, деталь актуалізує перш за все прагматичну направленість тексту і його модальність.

Деталь, як правило, виражає незначну, суто зовнішню ознаку багатобічного та складного явища, в більшості своїй виступає матеріальним репрезентантом факторів і процесів, що не обмежуються згаданою поверховою ознакою. Саме

існування феномену художньої деталі пов'язано з неможливістю охопити явище у всій його повноті, і з цього витікає необхідність передати-сприйняти частину адресату так, щоб останній отримав уявлення про явище в цілому.

Індивідуальність зовнішніх проявів почуттів, індивідуальність вибіркового підходу автора до зовнішніх проявів, що спостерігаються, породжує безкінечну різноманітність деталей, які репрезентують людські переживання.

При аналізі тексту художня деталь нерідко ототожнюється з метонімією і, перш за все, з тим її різновидом, який оснований на відношенні частини і цілого – синекдохою. Підставою для цього служить наявність зовнішньої подібності між ними і синекдоха, і деталь представляють велике через мале, ціле через частину. Однак за своєю лінгвістичною і функціональною природою це різні явища. В синекдосі має місце перенос найменування з частини на ціле. В деталі вживається пряме значення слова. В деталі використовується малопомітна риса, що скоріше підкреслює не зовнішній, а внутрішній зв'язок явищ. Тому на ній не загострюється увага, вона повідомляється мимохідь, немов би побіжно, але уважний читач повинен розгледіти за нею картину дійсності.

В деталі має місце розворот, розкриття. При розшифровці деталі однозначності немає. Справжній її зміст може бути сприйнятий різними читачами з різною мірою глибини, що залежить від особистого сприйняття читачем.

Деталь функціонує в цілому тексті. Її повне значення не реалізується лексичним вказівним мінімумом, але потребує участі всієї художньої системи, тобто безпосередньо включається в дію категорії системності. Художню деталь завжди кваліфікують як ознаку лаконічного економного стилю. Деталь економить зображувальні засоби, створює образ цілого за рахунок його риси. Більш того, вона змушує читача включитися у співтворчість з автором, доповнюючи картину, не промальовану ним до кінця. Деталь – потужний сигнал образності, що пробуджує у читача не тільки співпереживання з автором, але власні творчі прагнення. Не випадково картини, що відтворюються різними читачами за однією і тією ж деталлю, не відрізняючись в основному напрямку і тоні, помітно відрізняються за обставинами і глибиною зображення.

Функціональне навантаження деталі дуже різноманітне. В залежності від виконуваних функцій можна запропонувати класифікацію типів в художній деталі: зображальна, уточнююча, характерологічна, імплікуюча.

Зображальна деталь покликана створити зоровий образ описуваного. Найчастіше вона входить як складовий елемент в образ природи і в образ зовнішності. Пейзаж і портрет дуже виражають від використання деталі: саме вона надає індивідуальності і конкретності даній картині природи або зовнішньому вигляду персонажа. У виборі зображальної деталі чітко проявляється точка зору автора, актуалізується категорія модальності, прагматичної спрямованості, системності.

Основна функція уточнюючої деталі – шляхом фіксації незначних подробиць факту або явища створити враження його достовірності. Уточнююча деталь, як правило, використовується в діалогічному мовленні або в оповіді сказання, передорученій оповіді.

Уточнююча речова деталь досить суттєва для створення образу персонажа. Уточнююча деталь бере участь у створенні антропоцентричної направленості твору.

Характерологічна деталь – основний актуалізатор антропоцентричності; вона фіксує окремі риси зображуваного характеру. Даний тип художньої деталі розосереджений по всьому тексту. Весь склад характерологічних деталей, розсипаних по тексту, може бути направлений або на всебічну характеристику об'єкта, або на повторне виділення його провідної риси.

Імплікуюча деталь – відзначає зовнішню характеристику явища, за якою вгадується його глибинний смисл. Основне призначення цієї деталі – створення імплікації, підтексту. Основний об'єкт зображення – внутрішній стан персонажа.

В повному розумінні всі названі типи деталі беруть участь у створенні підтексту, тому що кожна передбачає більш широкий і глибокий обхват факту або події, ніж показано в тексті через деталь.

В певних умовах художня деталь може стати художнім символом. Цими умовами є оказіональність зв'язку між деталлю і поняттям, яке вона представляє, та неодноразова повторюваність слова, що її виражає в межах даного тексту.

4.Сильна позиція.

Початок і кінець будь-якої діяльності важливі для людини, що її виконує.

Важливість початку в тому, що межа, яка відділяє об'єкт дії від того, що було раніше, означає перехід в новий стан, що вимагає якнайшвидшого орієнтування в інших (нових) умовах. Дані, отримані на початку, значною мірою визначають і планування наступних етапів, і її успіх. Можна сказати, що кінець також закладається початком. Не випадково теорія комунікації приписує найважливіші повідомлення давати на початку радіо, телепередачі.

Початок художнього твору важливий не лише для автора, для якого він значить початок нової діяльності – творіння художнього світу, початок важливий і для читача, тому що саме він вводить в систему координат того світу, який буде розгортатися перед читачем. Розвиток головних змістовних універсалій, що протягом всього тексту відповідають на питання хто? де? коли?, починається саме тут. Читацькі орієнтири закладаються на початку книги. Це забезпечує початку статус сильної позиції.

Обмірковуючи початок тексту, ми стикаємося з питанням про його кількісну межу. Під початком тексту часто розуміють обмежений об'єм тільки першого абзацу. Проти цього можуть виникнути заперечення, бо в змістовному розумінні «початок» може насправді зайняти кілька сторінок тексту. Це особливий спосіб організації тексту, коли введення координат свідомо розосереджується по всьому тексту або по значній його частині. Буває іноді ще «початок з середини».

Початок нарративного типу, що послідовно розвиває представлення персонажа, стає все рідним.

Переважною формою введення героя в першому абзаці виступає займенник 3-ї особи. Н-д, у романі «Злодій Мартін» ім'я героя з'являється тільки на 76-й сторінці роману. Особливо поширене займенникове введення від його імені, де він здійснює дві функції – і учасника подій, і оповідача про них.

Почавши повідомлення про героя з займенника, що передбачає знайомство, яке нібито відбулося раніше, автор продовжує оповідь в тому ж ключі: не зупиняється на описі його зовнішності, занять, роль в ситуації, але мимохідь торкається рис. Це змушує читача прискіпливо збирати всі деталі.

Аналогічні справи маємо при введенні персонажа через його власне ім'я.

Лексично виражені координати часу і простору також виявляються в переважній більшості у початковому абзаці. Граматичний час присутній в них завжди, оформлюючи використані в зачині дієслова, але він не є достатнім для визначення темпорального орієнтира повідомлення.

Час і людина перебувають у складних взаємовідносинах. З одного боку, людина не вільна обирати час свого існування і приймає його як історичну необхідність. Однак сам факт належності до певного часу накладає неминучі обмеження на суб'єкт. Тобто час здійснює характерологічну функцію.

Надзвичайно важливо для читацької установки якомога раніше вказати історичний час. Історична проза, науково-фантастична і детективна література визначаються, особливо прискіпливою увагою до введення хронологічних індикаторів (рік, місяць, число) в перший абзац. Зачини з точною вказівкою історичного часу – явище рідкісне. У всіх авторів, що працюють у вказаних та інших жанрах, превалює відносний час. Часові показники першого абзацу важливі не лише самі по собі. Спосіб їх використання в зачині художньої прози сприяє активізації читацького сприйняття, інтенсифікації асоціативно-образних уявлень. Простір – третя змістовна універсалія художнього тексту. На відміну від часу, простір є завжди результатом вибору, власного чи насильно пов'язаного. Закритий простір несе на собі відбиток свого господаря, тобто антропоцентрично направлений і виконує характерологічну функцію, в тому числі і в першому абзаці.

Відкритий простір – характерологічну функцію не виконує, але виступаючи контрастним або гармонічним фоном почуттів і переживань персонажа, приймає участь у створенні загальної антропоцентричності твору. Представленість 3 координат в зачині твору значною мірою підпорядковується закону компенсації: розгорнутість однієї майже завжди означає згорнутість іншої.

Зв'язок заголовка і зачину здійснюється на змістовно-тематичному рівні.

Основна функція зачину: сигнальна (сигнал початку діяльності), ввід системи координат, організація зв'язку між заголовком та епіграфом, заголовком і текстом, визначення позиції автора (оповідача) в сюжетному часі.

Кінець, що завершує твір, як і початок, відноситься до сильної позиції. Кінець важливий перш за все тим, що це єдиний компонент тексту, який актуалізує категорію завершеності (цілісності). Кінець відлічає зміну діяльності для автора, і для читача. Для автора кінець тексту носить індивідуально заданий характер.

Завершеність твору обумовлена тим, що певний аспект концепту висвітлений: якщо автор вважає свою основну ідею втіленою, він текст закриває.

Для читача однозначність авторського завершення зовсім не самоочевидна. Чим більше самотійності дозволяє автор читачу, тим вища ймовірність, що читач не сприйме кінець тексту як завершення твору. Звідси, з читацької позиції, текстові кінцівки класифікуються як «відкриті» та «закриті».

«Закриті» закривають максимум сюжетних ліній, доводять своїх головних персонажів до кінця їх життя або до досягнення мети. Після такого кінця читач не становить питань, пов'язаних з можливою подальшою долею героїв, яка не потрапила до оповіді.

«Відкритий» кінець залишає багато питань. Більш того, він нерідко сам виражений питанням. Питання штовхає до пошуку відповіді. Відкритий кінець

активізує сприйняття, змушує аналізувати, повертатися до тексту, застосовувати весь життєвий досвід читача в процесі обмірковування.

Чим тісніше зв'язки останнього абзацу з попереднім, тим менш він змістовно самостійний і тим менше його об'єм. Завершує твір нерідко одно-дворядковий абзац, репліка персонажа.

Розгорнутий останній абзац містить висновки, нерідко авторське тлумачення, що полягає в заголовку. Подібні кінцеві абзаци тісно пов'язані з заголовком. Заголовні слова, що відкривають твір і завершують його, стають ремою, всередині якої і відбуваються всі її перетворення.

Через зв'язки текстового завершення і заголовка актуалізуються категорії системності та контекстуальності. Діючи на рівні тексту, спільно з іншими текстовими елементами, він не тільки актуалізує цілий ряд текстових категорій, але й виступає в якості єдиного актуалізатора категорії завершеності.

Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для змістовно-модульних контрольних робіт

Модульна контрольна робота № 1

Варіант I

I рівень

1. Мистецтво тлумачити щось незрозуміле чи навіть викривлене, пояснювати сенс чужої мови чи знака - це:
 - а) літературознавство
 - б) філософія
 - в) герменевтика
 - г) мовознавство
2. Що тлумачить кабалістика?
 - а) Старий і Новий Заповіт
 - б) Старий Заповіт
 - в) поеми Гомера
 - г) філософські твори Г.Г. Гадамера
3. Хто зробив перший внесок у античну герменевтику?
 - а) римляни
 - б) німці
 - в) євреї
 - г) греки
4. Скільки існує рівнів інтерпретації тексту?
 - а) 2
 - б) 3
 - в) 4
 - г) 5
5. Хто казав, що "кабалістика є цілком логічним потворством"?
 - а) Вільям Гекертон
 - б) Густав Шпет
 - в) Міхаель Лайтман
 - г) Георг Гадамер
6. Оберіть відповідь, у якій наведено види звукових повторів:
 - а) повтор морфеми
 - б) графон
 - в) дефісація
 - г) алітерація, асонанс
7. Алітерація - це:
 - а) повтор морфеми
 - б) повтор голосних
 - в) повтор приголосних
 - г) зміна наголосу
8. Оказіоналізми - це:
 - а) синоніми
 - б) антоніми
 - в) пароніми
 - г) випадково утворені слова, не зареєстровані словником

9. На скільки груп поділяється графон? Назвіть їх.

а) 2

б) 3

в) 4

г) 5

10. Для чого використовують дефісацію?

2 рівень

1. Надати розгорнуту відповідь на запитання: "Рівні інтерпретації тексту". Охарактеризувати кожен з рівнів.

3 рівень

1. Проаналізувати наведені приклади. Вказати, які засоби актуалізації мовних одиниці використані у російських та українських текстах.

"Я стою на кручі - За рікою дзвони:

Жду твоїх вітрил я -

Тінь там тоне, тінь там десь..."

(П. Тичина)

"Но рано надо мной отяготели узы

Другой, неласковой и нелюбимой Музы...

Той Музы плачущей, скорбящей и болящей,

Всечасно жаждущей, униженно просящей..."

(Н. Некрасов)

2. Який засіб фонографічного (або морфемного?) рівня відображений у наступних прикладах?

"Він довго-довго стежив за нерівним хвилястим летом пташини, прислухався до хурчання її (чайки) крил та сумовитого квиління: Чиї ви? Чиї ви?"

"Чорноголова, вихудла за зиму синичка, повертаючись то хвостиком, то головою до нього, неголосно, одноманітно твердила одно: - Чо-о-ло-вік, чо-о-ло-вік, чо-о-ло-вік".

"Лисніє липовий липневий липень,

липучий і лискучий в білім дзбанку".

Модульна контрольна робота № 1

Варіант II

1 рівень

1. Під герменевтикою розуміють:
 - а) психологічне вчення про епістемологію
 - б) систему світосприйняття мовця
 - в) історію літератури
 - г) теорію, мистецтво та загальні правила інтерпретації текстів
2. Свій початок герменевтика бере:
 - а) в епоху Відродження
 - б) в Середньовіччі
 - в) у сучасний період
 - г) в класичній Античності.
3. Єдність мовних знаків, що організовані за нормами даної мови і є носіями інформації - це:
 - а) текст у вузькому значенні
 - б) текст у широкому значенні
 - в) дискурс
 - г) абзац
4. Герменевтика буває:
 - а) наукова, фізична...
 - б) математична, хімічна...
 - в) філософська, лінгвістична...
 - г) географічна, богословська...
5. Видатним представником Антиохійської школи вважався:
 - а) Григорій Великий
 - б) Бонавентура
 - в) Георг Гадамер
 - г) Іван Золотустий
6. Слов'янський переклад Біблії здійснено:
 - а) Чеськими братами
 - б) Лютером М., Сапуновим П
 - в) Кирилом та Мефодієм
 - г) Іваном Золотустим
7. Онтологія - це вчення про:
 - а) існування
 - б) буття
 - в) перебування
 - г) мовлення
8. Графон - це:
 - а) звуковий повтор
 - б) актуалізація словесного наголосу
 - в) графічна фіксація індивідуальних вимовних особливостей
 - г) мінімальна одиниця, що не має власного семантичного змісту
9. "Морфемна гра" базується на:
 - а) полісемії

- б) антонімії
 - в) синонімії
 - г) полісемії та омонімії
10. Одиницями дискурсу є:
- а) морфеми
 - б) конкретні висловлювання
 - в) фонеми
 - г) словосполучення

2 рівень

1. Охарактеризувати такі поняття, як текст і дискурс.

3 рівень

1. Проаналізувати наведені приклади. Вказати, які засоби актуалізації мовних одиниць використані у російських та українських текстах.

"Сум росте, мов колос: Хмари хмарять хвилі -Сумно, сам я, світлий сон..."

(П.Тичина)

"Прочь! Гнушаюсь ваших уз! Проклинаю процветающий, Всеберущий, всеохватывающий, Всевоющий союз!.."

(Н.Некрасов)

2. Який засіб фонографічного (або морфемного?) рівня відображений у наступних прикладах?

"...п'яно піано на таніні трав вітер заграв (про осінь),

рій ос

і ось

вже осінь

і

о

осінь

інь

нь."

(Б.Антонич)

"День змінювався ніччю, а поїзд все гуркотить, кидаючи тривожний гудок у степи:

"Г-іду-у-у".

(Щюпа) *"Вишневий цвіт*

З вишневих віт

Вишневий вітер

Звіває з віт".

(І.Драч)

Модульна контрольна робота № 1

Варіант 3

1 рівень

1. Для виявлення того, як використовується в мовленні наявний словниковий потенціал, створено:

- а) тлумачний словник;
- б) частотний словник;
- в) орфографічний словник;
- г) орфоепічний словник.

2. Синсемантичні слова - це:

- а) слова, які мають власне лексичне значення;
- б) слова, вжиті у переносному значенні;
- в) службові стройові слова;
- г) відокремлені члени речення.

3. Що висувається на перший план при використанні означеного артикля:

- а) можливість уточнень;
- б) можливість інших варіантів;
- в) незавершеність процесу вибору;
- г) одиничність, визначеність позначуваного.

4. Полісиндетон - це:

- а) безсполучниковість;
- б) малосполучниковість;
- в) багатосполучниковість;
- г) багатоприйменниковість.

5. Займенники, що вказують на розподіл ролей в комунікативній ситуації - це:

- а) присвійні; б) зворотний; в) особові III особи; г) особові I, II особи.

6. Перше місце серед тропів займає:

- а) метафора; б) метонімія; в) синекдоха; г) порівняння.

7. Соціокультурне значення слова є синонімом:

- а) емоційного значення;
- б) етнічного значення;
- в) емотивного значення;
- г) ідеологічного значення.

8. Знайдіть приклад метонімії:

- а) кришталь на столі;
- б) вишиває шовком павучок;
- в) збожеволію від роботи;
- г) я — магма магми...

9. Гіпербола-це:

- а) каламбурне зближення близьких за звучанням слів;
- б) образне перебільшення;
- в) зумисне применшення якоїсь ознаки;
- г) заміна одних назв іншими на ґрунті суміжності їх значень.

10. Знайдіть приклад епітета:

- а) дивний чарівник;
- б) груди грудня;
- в) інститут підтягнувся;

г) зібралася вся школа.

II рівень

Надати розгорнуту відповідь на питання: "За рахунок чого створюється експресивне значення?" Відповідь повинна супроводжуватися прикладами.

III рівень

Зробити аналіз лексичних засобів інтерпретації тексту. Перекласти українською мовою.
Солнце было уже на полпути к горизонту, когда они вытащили лодку на теплый песок. Айван двигался как во сне; его лицо и глаза излучали чудо сегодняшнего дня. После неугомонного моря земля под ногами казалась какой-то непривычной. Румяный полдень играл над маленькой бухтой, омывая лодки и блистающий океан теплым золотым сиянием. Айван опьянел от восхищения, чувствуя, как теплый слой песка облегает его лодыжки, а лучи горячего солнца покрывают плечи, и смотрел на геометрически правильные тени, отбрасываемые рыболовными сетями и вершами. Он наблюдал за тем, как Маас Барт сортирует красочных рыб странных форм, называя каждый вид, объясняя их ценность, повадки и способы приготовления.

Майк Телвелл

Модульна контрольна робота №1
Варіант IV

1 рівень

1. Частотні словники всіх мов очолюються:
 - а) автосемантичними словами;
 - б) метафоричними словами;
 - в) синсемантичними словами;
 - г) метонімічними словами.
2. Слова, які мають своє власне лексичне значення - це:
 - а) автосемантична лексика;
 - б) синсемантична лексика;
 - в) особливі слова;
 - г) відокремлені члени речення.
3. Неозначений артикль передбачає:
 - а) відсутність альтернатив;
 - б) можливість уточнень, змін;
 - в) розподіл ролей в комунікативних ситуаціях;
 - г) упорядкування тексту.
4. Асиндетон - це:
 - а) сполучення частин речення та речень за допомогою сурядних сполучників;
 - б) сполучення частин речення за допомогою підрядних сполучників;
 - в) безсполучниковий зв'язок частин речення та речень;
 - г) сполучення за допомогою сурядних та підрядних сполучників.
8. Які значення лексичної одиниці відображає відношення до об'єкта або явища?
 - а) емотивне; б) соціокультурне; в) ідеологічне; г) стилістичне.
9. Займенники якої особи вказують на відчуження, презирство, ненависть?
 - а) I; б) II; в) III; г) I, II, III.
10. Які значення слова не фіксуються словником?
 - а) лексичні;
 - б) граматичні;
 - в) переносні;
 - г) контекстуальні.
8. Знайдіть приклад метафори:
 - а) його знає весь будинок;
 - б) він накинув оком;
 - в) коса дороги розплетена лежить;
 - г) умру зі сміху.
9. Зумисне применшення якоїсь ознаки шляхом повного чи часткового її заперечення - це:
 - а) гіпербола;
 - б) параномазія;
 - в) лігота;
 - г) синекдоха.
10. Знайдіть приклад синекдохи:
 - а) ділилися шматком хліба;

- б) талант твій латаний;
- в) срібна пісня солов'я;
- г) золотий вінець.

II рівень

Надати розгорнуту відповідь на питання: "Автосемантична лексика". Навести власні приклади.

III рівень

Зробити аналіз лексичних засобів інтерпретації тексту. Перекласти українською мовою. *Они перешли на свой обычный темп - короткие перебежки, иногда пускались наперегонки, кричали, бросали камни в песчаные буруны и песок друг в друга. Но мысли Айвана обгоняли его. Пьют ром и танцуют под городскую музыку, да? Эта картина казалась заманчивой, таинственной и, конечно же, запретной. Мальчики обогнули мыс, и перед ними появилась небольшая бухта. Они принялись кричать на стаю стервятников, слетевшихся на дохлую рыбу, выброшенную на берег прибоем. «Джанкро, джанкро!» - кричали они, и большущие канюки разлетались в разные стороны, шипя и отпрыгивая падаль, а их лысые головки неуклюже тряслись, пока они поднимались в воздух на своих скрипучих крыльях ржаво-черного цвета. Мальчишки, затаив дыхание, наблюдали за тем, как злоеющие стервятники описывали большие грациозные круги, сверкая на солнце красными головками.*

Майк Телвелл

Модульна контрольна робота № 1

Варіант V

1 рівень

1. Основні граматичні значення, які актуалізуються в художньому тексті:
 - а) іменникові категорії
 - б) прикметникові категорії
 - в) займенникові категорії
 - г) дієслівні категорії
2. Які три фактори дають синтаксичну картину художнього твору?
 - а) естетичні, структурні, тематичні
 - б) експресивні, тематичні, композиційні
 - в) тематичні, естетичні, композиційні
 - г) експресивні, пунктуаційні, тематичні
3. Основна синтаксична одиниця:
 - а) слово б) речення
 - в) фонема
 - г) морфема
4. За довжиною речення поділяються на:
 - а) короткі, середні, довгі, наддовгі
 - б) маленькі, середні, великі
 - в) повні, неповні
 - г) короткі, завершені, незавершені
5. Головна перевага однослівного речення полягає у тому...
 - а) що воно економне
 - б) що воно використовується для створення фону
 - в) що зміст представлений у згорнутому вигляді
 - г) що йому наявна асоціативна свобода
6. Синтаксичний паралелізм - це однакова побудова:
 - а) сусідніх абзаців
 - б) сусідніх речень
 - в) сусідніх текстів
 - г) першого і останнього речень
7. Пом'якшений перехід від однієї частини речення до іншої відбувається за рахунок:
 - а) полісиндетона
 - б) асиндетона
 - в) градації
 - г) синтаксичного паралелізму
8. Термін "парцеляції" означає:
 - а) розподіл речення на головні та другорядні члени
 - б) актуальне членування речення
 - в) інтонаційне відмежування
 - г) пунктуаційне оформлення
9. Довжина речення - це величина:
 - а) твірна

- б) непохідна
 - в) похідна від його структури
 - г) всі варіанти вірні
10. Індивідуальні розділові знаки використовується для...
- а) розмежування частин речення
 - б) відокремлення однорідних членів
 - в) посилення відокремленої частини
 - г) особливого виділення частин висловлювання

2 рівень

Надати розгорнуту відповідь на наступне запитання: "Що виступає основними параметрами речення в художньому тексті?"

3 рівень

1. Проаналізувати наведені приклади, встановити, які граматичні засоби актуалізації використано у цих прикладах.

- а) *"Мне тяжко под нею –
Уже я бледнею,
Уже сатанею,
Кричу на бегу:
«Не надо за шею!
Не надо за шею!
Не надо за шею!
Я петь не смогу!»"* (В. Высоцкий)
- б) *"Приволокли зачем-то таз...
Я видел это как-то раз –
Фильм в качестве трофея."* (В. Высоцкий)
- в) *"Я терт и бит, и нравом крут,
Могу - вразнос, могу - враскрут -,
Но тут смирят, но тут уймут.
Я никну и скуचाю.
Лежу я голый как сокол,
А главный - шмыг да шмыг за стол,..."* (В. Высоцкий)
- г) *"Нашел!
Теперь пускай поспят.
Рука,
кинжала жало стиснь!
Крадусь,
приглядываюсь –
и опять!
Люблю
и вспять
иду в любви и в жалости.
Доброе утро!"*
(В. Маяковский)

2. Написати міні-твір на вільну тему, використовуючи асиндетон.

Модульна контрольна робота № 1

Варіант VI

1 рівень

1. В структурі, завершеності, довжині полягає основна розбіжність між...
 - а) двома текстами
 - б) усним та писемним мовленням
 - в) текстом та дискурсом
 - г) двома реченнями
2. Основні параметри речення:
 - а) довжина
 - б) структура
 - в) пунктуаційне оформлення
 - г) всі варіанти вірні
3. Нижня межа довжини речення.
 - а) 1 слово
 - б) 2 слова
 - в) 3 слова
 - г) 4 слова
4. Номінативні речення, які використовуються як зачини або кінцівки, передають...
 - а) напруженість
 - б) емоційність
 - в) спогади, роздуми
 - г) основну думку
5. Стилiстична фігура, яка передбачає навмисний пропуск будь-якого члена речення, який можна зрозуміти за рахунок контексту - це...
 - а) умовчання
 - б) еліпсис
 - в) градація
 - г) синтаксичний паралелізм
6. Які основні параметри речення актуалізуються в художньому тексті?
 - а) довжина, тип речення
 - б) довжина, структура, пунктуаційне оформлення
 - в) пунктуаційне оформлення, зміст
 - г) структура, зміст
7. Для передачі розділених у часі і/або просторі, але взаємопов'язаних етапів однієї дії використовують:
 - а) асиндетон
 - б) полісиндетон
 - в) асиндетон, полісиндетон
 - г) градацію
8. Позиційні зміни певної одиниці висловлювання призводить до.
 - а) зміни думки
 - б) змін інтонаційних та ритмічних
 - в) зміни синтаксичної функції

- г) зміни лексичного значення
- 9. Враження легкої або важкої прози створює:
 - а) довжина речення
 - б) пунктуаційне оформлення речення
 - в) структура речення
 - г) зміст речення
- 10. Градація-це:
 - а) недоговорена думка
 - б) навмисний пропуск будь-якого члена речення
 - в) підсилення значення
 - г) напруженість мовлення

2 рівень

Охарактеризувати синтаксичні фігури.

3 рівень

1. Проаналізувати наведені приклади, встановити, які граматичні засоби актуалізації використано у цих прикладах.

а) "Закуси - ни корки!"

Мол, я бы в Нью-Йорке

Ходила бы в норке.

Носила б парчу...

Я - ноги в опорки,

Судьбу - на закорки,

И в гору, и с горки

Пьянчугу влачу." (В. Высоцкий)

б) "Кони хочут овсу,
но пора закусить удила." (В. Высоцкий)

в) "Морока мне с нею.

Я оком грустнею,

Я ликом тускнею,

Я чревом урчу,

Нутром коченею,

А горлом немею,

И жить не умею,

И петь не хочу." (В. Высоцкий)

г) "Их жалеть!

А меня им жаль?

Сожрали бульвары,

сады,

предместья!

Антиквар?

Покажите!

Покупаю кинжал." (В. Маяковский)

2. Написати міні-твір на вільну тему, використовуючи полісиндетон.

МКР № 2

Варіант I

1 рівень

1. Композиція - це

а) текстова побудова	б) позначення сюжетного руху і / або	в) система абзаців	г) складне синтаксичне ціле

зміни точок зору

2. Формальна зв'язність тексту - це

а) когерентність	б) архітектоніка	в) когезія	г) надфразова єдність

3. Під терміном "проспекція" розуміють напрямок розвитку подій сюжету, що

а) рухається вперед	б) повертається назад	в) не рухається вперед та назад	г) поєднує рух

4. У реченні "Від Києва до Москви поїздом усього 10 годин" відображено локально-темпоральну єдність, яка називається

а) змістовна універсалів матерії	б) система координат	в) форма існування	г) хронотроп

5. Підпорядкованість всієї оповіді завданню характеристикації суб'єкта створює..., "людинонаправленість" художнього тексту

а) інформативність	б) антропоцентричність	в) системність	г) концептуальність

6. Модальність - це така категорія художнього тексту, яка відображає

а) спонукання до зворотної реакції читача автора	б) закритість текстової системи	в) світ, побачений очима	г) можливість декількох інтерпретацій

7. С.І.Гіндін запропонував класифікувати всі тексти за трьома типами моделювання:

а) прості складні складені	б) варіантні інваріантні постійні	в) жорсткі узуальні вільні	г) зв'язані змінні статичні

8. Залежно від складу загальних ознак, можна говорити про... парадигми, до яких входить кожен художній текст

а) 4	б) 2	в) 5	г) 3

9. Через використання емоційно-оцінних слів у їх прямих значеннях у заголовку проявляється категорія

а) модальності	б) інформативності	в) завершеності	г) прагматичності

10. Входячи до художнього тексту семантично недостатнім, власне ім'я отримує...

а) етимологічне значення	б) вказівне значення	в) індивідуально-художнє значення	г) соціальне значення

2 рівень

Розкрити роль заголовка в художньому тексті.

3 рівень

Надати власну інтерпретацію художнього тексту.

МКР № 2

Варіант II

I рівень

1. Архітектоніка - це

- а) система абзаців б) композиція в) текстова побудова г) надфразова єдність

2. Змістовна зв'язність тексту - це

- а) когерентність б) когезія в) категорія зв'язності г) зовнішня спаяність

3. Повернення до подій. Що відбулося в минулому, відображає категорію

- а) проспекції б) ретроспекції в) концептуальності г) системності

4. Сформульована ідея твору є його

- а) сюжет б) тема в) проблема г) концепт

5. Через таку організацію всіх елементів текстової системи, яка забезпечує залучення

читача на бік автора, проявляється

- а) модальність тексту б) прагматична направленість в) категорія цілісності г) категорія інформативності

6. Існують наступні текстові парадигми

- а) жанрова відповіді б) функціонально-стильова в) індивідуально-авторська вірні г) всі

7. Делімітативна функція заголовка полягає у тому, що він...

- а) називає текст за темою б) виступає всіх текстових категорій в) відділяє актуалізатором завершений текст від іншого г) виявляє один феномен

8. За епіграфом нормативно закріплена концептуально... функція, він завжди допомагає заголовку, навіть якщо він не містить у своєму складі заголовних слів

- а) делімітативна б) роз'яснювальна в) інформаційна г) імпліцитна

9. В.А. Ніконов розрізняє... типи значень власних імен

- а) 2 б) 4 в) 5 г) 3

10. Наступна класифікація типів: зображальна, уточнююча, характерологічна, імплікуюча - стосується такого поняття, як

- а) власне ім'я б) заголовок в) художня деталь г) кінець твору

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1
Тема: Герменевтика як наука
План

1. Сутність поняття “герменевтика”.
2. Види герменевтики.
3. Журналістика та її роль у суспільстві.
4. Рівні інтерпретації тексту.
5. Культура інтерпретації та типи мислення.

Студенти повинні знати:

- сутність поняття “герменевтика”;
- види герменевтики;
- рівні інтерпретації тексту;
- культуру інтерпретації та типи мислення.

Студенти повинні вміти:

- визначати сутність поняття “герменевтика” у широкому та вузькому смислах;
- диференціювати види герменевтики;
- визначати роль журналістики та у суспільстві;
- розрізняти рівні інтерпретації тексту;
- характеризувати культуру інтерпретації та типи мислення.

Ключові слова: герменевтика, види герменевтики, рівні інтерпретації тексту.

Література

1. Квіт С.М. Основи герменевтики: Навч. посіб. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003. – С. 3 — 40.
2. Гадамер Ганс-Георг. Герменевтика і поетика /Вибрані твори/ Пер. з нім. – К.: “Юніверс”, 2001. – С. 6 – 34
3. Герменевтика: история и современность. – М.: Наука, 1990. – С. 12–39.
4. Домашнев А.И. и др. Интерпретация худ. текста: Нем. Яз.: Учеб. Пособие для студентов пединститутков по специальности № 2103 «Ин. яз.» / А.И.Домашнев, И.П.Шишкина, Е.А.Гончарова. – 2-е изд., дораб. – М.: Просв., 1989. – С. 14 — 68.

Проблемні питання:

1. Якою є сутність поняття “герменевтика”?
2. Які види герменевтики існують? Наведіть приклади.
3. Якою є роль журналістики у суспільстві?
4. Які рівні інтерпретації тексту існують?
5. Взаємозв’язок культури інтерпретації та типів мислення.

Практичні завдання:

- Вивчити теоретичний матеріал.
- Надати розгорнуту письмову відповідь на наступне твердження: “У суспільстві функцію герменевтики виконує журналістика”. Якщо Ви маєте власну точку зору, сформулюйте свою думку письмово.
- Законспектувати статтю Н.В.Петрової “Текст и дискурс” (російською мовою) //

Вопросы языкознания № 6, 2003, с. 123 – 131.

- Розкрити зміст поняття “текст”.
- Розкрити зміст поняття “дискурс”.
- Підготувати повідомлення за статтею:
П.П.Гайденко “Герменевтика и кризис буржуазной культурно-исторической традиции”. // Вопросы литературы, № 5, 1977.
В.Кузнецов “Герменевтика и ее путь от конкретной методики до философского направления”. // Логос, 1999, № 10.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема: Фонографічний, морфемний та лексичний рівні інтерпретації

План

- 4 Засоби актуалізації мовних одиниць фонографічного рівня.
- 5 Морфемний рівень, його особливості.
- 6 Значення лексичного рівня для інтерпретації тексту.
- 7 Синсемантична лексика.
- 8 Автосемантична лексика (емоційне, експресивне, соціокультурне, ідеологічне та стилістичне значення).
- 9 Метафора, метонімія, синекдоха.

Студенти повинні знати:

- засоби актуалізації мовних одиниць фонографічного рівня;
- засоби актуалізації мовних одиниць морфемного рівня, його особливості;
- засоби актуалізації мовних одиниць лексичного рівня.

Студенти повинні вміти:

- визначати засоби актуалізації мовних одиниць фонографічного, морфемного та лексичного рівнів;
- диференціювати син семантичну та авто семантичну лексику у тексті;
- визначати метафору, метонімію, синекдоху.

Ключові слова: рівні інтерпретації тексту, засоби актуалізації, синсемантична лексика, авто семантична лексика, метафора, метонімія, синекдоха

Література

5. Квіт С.М. Основи герменевтики: Навч. посіб. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003. – С. 3 — 40.
6. Гадамер Ганс-Георг. Герменевтика і поетика /Вибрані твори/ Пер. з нім. – К.: “Юніверс”, 2001. – С. 6 – 34
7. Герменевтика: история и современность. – М.: Наука, 1990. – С. 12–39.
8. Домашнев А.И. и др. Интерпретация худ. текста: Нем. Яз.: Учеб. Пособие для студентов пединститутів по специальности № 2103 «Ин. яз.» / А.И.Домашнев, И.П.Шишкина, Е.А.Гончарова. – 2-е изд., дораб. – М.: Просв., 1989. – С. 14 — 68.

Проблемні питання:

1. Якими є засоби актуалізації мовних одиниць фонографічного рівня?
2. У чому є особливості морфемний рівня?
3. Яким є значення лексичного рівня для інтерпретації тексту?
4. Що являє собою синсемантична лексика?
5. Яким є емоційне, експресивне, соціокультурне, ідеологічне та стилістичне значення авто семантичної лексики?
6. У чому специфіка метафори, метонімії, синекдохи?

Практичні завдання:

Вивчити теоретичний матеріал.

Підібрати приклади російською та українською мовами до 1, 2, 3, 4, 5 п.п.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Тема: Актуалізація на рівні тексту

План

1. Роль заголовка в художньому тексті. Текстові категорії, що актуалізуються за допомогою заголовка.
2. Епіграф. Його зв'язок з заголовком та цілим текстом.
3. Власне ім'я. Три типи значень власного імені.
4. Значимість художньої деталі. Уточнююча та характерологічна деталь, імплікуюча деталь.
5. Початок (зачин) та кінець як сильна позиція твору.
6. Час і простір у художньому тексті, їх особливості.

Студенти повинні знати:

- текстові категорії, що актуалізуються за допомогою заголовка;
- епіграф; власне ім'я, художню деталь;
- початок та кінець, особливості їх інтерпретації
- час і простір у художньому тексті, їх особливості.

Студенти повинні вміти:

- визначати роль заголовка в художньому тексті;
- диференціювати текстові категорії, що актуалізуються за допомогою заголовка;
- визначати зв'язок епіграфа з заголовком та цілим текстом;
- визначати три типи значень власного імені;
- визнавати значимість художньої деталі;
- визначати та характеризувати початок (зачин) та кінець як сильну позицію твору;
- визначати час і простір у художньому тексті, їх особливості

Ключові слова: заголовок, епіграф, власне ім'я, художня деталь, початок, кінець, час, простір.

Література

9. Квіт С.М. Основи герменевтики: Навч. посіб. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003. – С. 3 — 40.
10. Гадамер Ханс-Георг. Герменевтика і поетика /Вибрані твори/ Пер. з нім. – К.: “Юніверс”, 2001. – С. 6 – 34
11. Герменевтика: история и современность. – М.: Наука, 1990. – С. 12–39.
12. Домашнев А.И. и др. Интерпретация худ. текста: Нем. Яз.: Учеб. Пособие для студентов пединститутов по специальности № 2103 «Ин. яз.» / А.И. Домашнев, И.П. Шишкина, Е.А. Гончарова. – 2-е изд., дораб. – М.: Просв., 1989. – С. 14 — 68.

Проблемні питання:

1. Роль заголовка в художньому тексті. Текстові категорії, що актуалізуються за допомогою заголовка.
2. Епіграф. Його зв'язок з заголовком та цілим текстом.
3. Власне ім'я. Три типи значень власного імені.
4. Значимість художньої деталі. Уточнююча та характерологічна деталь, імплікуюча деталь.
5. Початок (зачин) та кінець як сильна позиція твору.
6. Час і простір у художньому тексті, їх особливості.

Практичні завдання:

- Вивчити теоретичний матеріал.
- Виконати письмово аналіз невеликого художнього твору за власним вибором за планом:
 1. Заголовок.
 2. Епіграф.
 3. Власне ім'я.
 4. Художня деталь.
 5. Початок (зачин) та кінець, час і простір.
 6. Синтаксичний рівень: якість речень

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: Текст і герменевтичний дискурс

План

1. Поняття тексту: зміст, структура, ознаки та функції.
2. Багатовекторність дослідження тексту.
3. Текст і дискурс: розмежування понять.
4. Типи дискурсів.
5. Специфіка пояснення та розуміння дискурсу в герменевтиці.
6. Герменевтичний дискурс.

Студент повинен знати: дефініції понять «текст», «дискурс», «герменевтичний дискурс»; ознаки та функції тексту; прийоми інтерпретації дискурсу в герменевтиці.

Студент повинен вміти: розмежовувати поняття «текст», «дискурс», «герменевтичний дискурс», пояснювати та інтерпретувати дискурси з позицій герменевтики.

Ключові слова: текст, дискурс, герменевтична інтерпретація дискурсу.

Основна література:

1. Валгина Н. С. Теория текста : учеб. пособие / Н. С. Валгина. – М. : Лотос, 2003. – 279 с.
2. Инишев И. Н. Чтение и дискурс: трансформации герменевтики / И. Н. Инишев. – Вильнюс : ЕГУ, 2007. – 168 с.
3. Квіт С. М. Основи герменевтики : навчальний посібник / Сергій Миронович Квіт. – К. : КМ «Академія», 2003. – 191 с.
4. Ляпушкина Е. И. Введение в герменевтику : учеб. пособие / Е. И. Ляпушкина. – СПб. : Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2002. – 96 с.

Допоміжна література:

1. Аминева В. Р. Герменевтический дискурс в компаративистских исследованиях / В. Р. Аминева // Ученые записки Казанского университета. Серия Гуманитарные науки. – 2007. – Т. 149. – Кн. 2. – С. 191–205.
2. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М. : Наука, 1991. – 139 с.

3. Зубов М. І. Слов'янські повчання проти язичництва в лінгвотекстологічному висвітленні : автореф. дис. ... д-ра філол. н. : 10.02.03 / Микола Іванович Зубов ; НАН України, Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні. – К., 2005. – 36 с.

4. Коньшина О. Г. Лингвотекстологические исследования памятников церковнославянской письменности на кафедре древних языков НГУ / О. Г. Коньшина // Сибирский филологический журнал. – 2014. – № 4. – С. 263–269.

5. Лелеко В. В. Застосування герменевтичного підходу до вивчення тексту / В. В. Лелеко // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2011. – № 10. – С. 142–145.

6. Ревзина О. Г. Дискурс и дискурсивне формации / О. Г. Ревзина // Критика и семиотика. – 2005. – Вып. 8. – С. 66–78.

7. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2010. – 844 с.

8. Темнова Е. В. Современные подходы к изучению дискурса / Е. В. Темнова // Язык, сознание, коммуникация : Сб. статей / Отв. ред. В. В. Красных, А. И. Изотов. – М. : МАКС Пресс, 2004. – Вып. 26. – С. 24–32.

Запитання для самоконтролю:

1. Що таке текст? Назвіть імена дослідників, які студіюють проблеми сучасної лінгвістики тексту?

2. Які ознаки має текст? Які функції він виконує?

3. У чому полягає багатовекторність вивчення феномену тексту?

4. Що прийнято розуміти під поняттям «дискурс»? Як воно пов'язано з текстом?

5. Які типи дискурсів на сьогодні виокремлюють у науковій парадигмі? Коротко схарактеризуйте їх.

6. Як відбувається пояснення дискурсу чи дискурсивної практики з позиції герменевтики?

7. У чому виявляється специфіка інтерпретації дискурсу в герменевтичному вченні?

8. Що таке герменевтичний дискурс?

Практичні завдання:

1. Підготуйте відповіді за запропонованими питаннями плану (в усній формі).

2. Здійсніть герменевтичну інтерпретацію тексту поезії Т. Шевченка (на вибір) за алгоритмом М. Бахтіна:

– психофізіологічне сприйняття знаків (слів) тексту;

– їхнє впізнання;

– розуміння значення знака в конкретному контексті;

– активне діалогічне розуміння всього тексту.

3. Застосуйте герменевтичний підхід до аналізу поетичного дискурсу І. П. Котляревського та вкажіть на його особливості.

Тема: Теоретико-практичні засади інтерпретації в герменевтиці

План

1. Феномен інтерпретації та її види.
2. Особливості наукової та філософської інтерпретації.
3. Кордони (межі) інтерпретації.
4. Причини виникнення «конфліктів» в інтерпретації мовних явищ. Суб'єктивність інтерпретації.
5. Проблема «історичної дистанції» та «часової відстані» в ході інтерпретації текстів.
6. Основні підходи до інтерпретації мовних фактів.

Студент повинен знати: дефініцію поняття «інтерпретація», види інтерпретації, причини виникнення конфліктів у ході інтерпретації смислів, основні підходи до інтерпретації мовних фактів і явищ.

Студент повинен вміти: застосовувати різні підходи до інтерпретації мовних фактів і явищ, установлювати кордони інтерпретації, визначати історичну дистанцію та часову відстань під час інтерпретативних операцій.

Ключові слова: інтерпретація, історична дистанція, часова відстань, кордони інтерпретації.

Основна література:

1. Квіт С. М. Основи герменевтики : навчальний посібник / Сергій Миронович Квіт. – К. : КМ «Академія», 2003. – 191 с.
2. Ляпушкина Е. И. Введение в герменевтику : учеб. пособие / Е. И. Ляпушкина. – СПб. : Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2002. – 96 с.

Допоміжна література:

- Андрейчук Н. Метод інтерпретації у царині герменевтичних, лінгвосеміотичних та перекладознавчих студій / Надія Андрейчук // Іноземна філологія. – 2014. – Вип. 127. – Ч. 2. – С. 223–230.
- Астрахан Н. В межах і за межами герменевтичної традиції: від інтерпретації теорії до теорії інтерпретації [Електронний ресурс] / Наталія Астрах // Режим доступу : <http://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/viewFile/115/101> ; Назва з екрана.
- Бернюков А. М. Дометодологічний етап розвитку герменевтичних вчень [Електронний ресурс] / А. М. Бернюков // Режим доступу : <http://www.univer.km.ua/visnyk/1113.pdf> ; Назва з екрана.
- Туз Л. Г., Сірик І. В. Особливості інтерпретації у герменевтиці та психоаналізі [Електронний ресурс] / Л. Г. Туз, І. В. Сірик // Режим доступу : nbuv.gov.ua/j.../Nchnpu_012_2013_40_23.pdf ; Назва з екрана.

Запитання для самоконтролю:

- Що таке інтерпретація в сучасному розумінні?
- За наявності яких елементів процес інтерпретації виявляється можливим?
- Сформулюйте головні канони інтерпретації.
- Які види інтерпретацій найчастіше застосовують у герменевтиці? В чому полягає відмінність між науковою та філософською інтерпретацією?
- Що таке кордони (межі) інтерпретації? Як вони визначаються?

- Що прийнято розуміти під конфліктом інтерпретації? За яких умов він виникає? Що сприяє його усуненню?
- У чому полягає суб'єктивність інтерпретації? До яких наслідків вона призводить?
- Що таке історична дистанція та часова відстань? Чому вони є важливими для правильності інтерпретації смислів?
- Схарактеризуйте основні підходи до інтерпретації мовних фактів.

Практичні завдання:

- 10 Підготуйте відповіді за запропонованими питаннями плану (в усній формі).
- 11 Застосуйте історичний підхід та здійсніть інтерпретацію поеми Т. Шевченка «Катерина».
- 12 Застосуйте індивідуально-психологічний підхід та здійсніть інтерпретацію памфлету І. Багряного «Чому я не хочу вертатись до СРСР?».

Контрольні завдання до практичних занять, завдання для заліків

Варіант 1

1. Мистецтво тлумачити щось незрозуміле чи навіть викривлене, пояснювати сенс чужої мови чи знака – це:
 - а) літературознавство
 - б) філософія
 - в) герменевтика
 - г) мовознавство
2. Що тлумачить кабалістика?
 - а) Старий і Новий Заповіт
 - б) Старий Заповіт
 - в) поеми Гомера
 - г) філософські твори Г.Г. Гадамера
3. Хто зробив перший внесок у античну герменевтику?
 - а) римляни
 - б) німці
 - в) євреї
 - г) греки
4. Скільки існує рівнів інтерпретації тексту?
 - а) 2; б) 3; в) 4; г) 5.
5. Хто казав, що "кабалістика є цілком логічним потворством"?
 - а) Вільям Гекертон
 - б) Густав Шпет
 - в) Міхаель Лайтман
 - г) Георг Гадамер
6. Оберіть відповідь, у якій наведено види звукових повторів:
 - а) повтор морфеми
 - б) графон
 - в) дефісація
 - г) алітерація, асонанс
7. Алітерація - це:
 - а) повтор морфеми
 - б) повтор голосних
 - в) повтор приголосних
 - г) зміна наголосу
8. Оказіоналізми - це:
 - а) синоніми; б) антоніми; в) пароніми; г) випадково утворені слова, не зареєстровані словником
9. На скільки груп поділяється графон? Назвіть їх.
 - а) 2; б) 3; в) 4; г) 5
10. Для чого використовують дефісацію?

Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.

Варіант 2

1. Під герменевтикою розуміють:
 - а) психологічне вчення про епістемологію
 - б) систему світосприйняття мовця; в) історію літератури
 - г) теорію, мистецтво та загальні правила інтерпретації текстів
2. Свій початок герменевтика бере:
 - а) в епоху Відродження; б) в Середньовіччі
 - в) у сучасний період
 - г) в класичній Античності.
3. Єдність мовних знаків, що організовані за нормами даної мови і є носіями інформації - це:
 - а) текст у вузькому значенні; б) текст у широкому значенні; в) дискурс; г) абзац
4. Герменевтика буває:
 - а) наукова, фізична...
 - б) математична, хімічна...
 - в) філософська, лінгвістична...
 - г) географічна, богословська...
5. Видатним представником Антиохійської школи вважався:
 - а) Григорій Великий
 - б) Бонавентура
 - в) Георг Гадамер
 - г) Іван Золотустий
6. Слов'янський переклад Біблії здійснено:
 - а) Чеськими братами
 - б) Лютером М., Сапуновим П
 - в) Кирилом та Мефодієм
 - г) Іваном Золотустим
7. Онтологія - це вчення про:
 - а) існування; б) буття; в) перебування; г) мовлення
8. Графон - це:
 - а) звуковий повтор
 - б) актуалізація словесного наголосу
 - в) графічна фіксація індивідуальних вимовних особливостей
 - г) мінімальна одиниця, що не має власного семантичного змісту
9. "Морфемна гра" базується на:
 - а) полісемії; б) антонімії; в) синонімії; г) полісемії та омонімії
10. Одиницями дискурсу є:
 - а) морфеми
 - б) конкретні висловлювання
 - в) фонеми
 - г) словосполучення

Ключ: 1б, 2б, 3в, 4а, 5а, 6в, 7г, 8а, 9а, 10б.

Варіант 3

1. Для виявлення того, як використовується в мовленні наявний словниковий потенціал, створено:
 - а) тлумачний словник;
 - б) частотний словник;
 - в) орфографічний словник;
 - г) орфоепічний словник.
2. Синсемантичні слова - це:
 - а) слова, які мають власне лексичне значення;
 - б) слова, вжиті у переносному значенні;
 - в) службові стройові слова;
 - г) відокремлені члени речення.
3. Що висувається на перший план при використанні означеного артикля:
 - а) можливість уточнень;
 - б) можливість інших варіантів;
 - в) незавершеність процесу вибору;
 - г) одиничність, визначеність позначуваного.
4. Полісиндетон - це:
 - а) безсполучниковість;
 - б) малосполучниковість;
 - в) багатосполучниковість;
 - г) багатоприйменниковість.
5. Займенники, що вказують на розподіл ролей в комунікативній ситуації - це:
 - а) присвійні; б) зворотний; в) особові III особи; г) особові I, II особи.
6. Перше місце серед тропів займає:
 - а) метафора; б) метонімія; в) синекдоха; г) порівняння.
7. Соціокультурне значення слова є синонімом:
 - а) емоційного значення;
 - б) етнічного значення;
 - в) емотивного значення;
 - г) ідеологічного значення.
8. Знайдіть приклад метонімії:
 - а) кришталь на столі;
 - б) вишиває шовком павучок;
 - в) збожеволію від роботи;
 - г) я — магма магми...
9. Гіпербола-це:
 - а) каламбурне зближення близьких за звучанням слів;
 - б) образне перебільшення;
 - в) зумисне применшення якоїсь ознаки;
 - г) заміна одних назв іншими на ґрунті суміжності їх значень.
10. Знайдіть приклад епітета:
 - а) дивний чарівник; б) груди грудня;
 - в) інститут підтягнувся; г) зібралася вся школа.

Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.

Варіант 4

1. Частотні словники всіх мов очолюються:
 - а) автосемантичними словами;
 - б) метафоричними словами;
 - в) синсемантичними словами;
 - г) метонімічними словами.
2. Слова, які мають своє власне лексичне значення - це:
 - а) автосемантична лексика;
 - б) синсемантична лексика;
 - в) особливі слова;
 - г) відокремлені члени речення.
3. Неозначений артикль передбачає:
 - а) відсутність альтернатив;
 - б) можливість уточнень, змін;
 - в) розподіл ролей в комунікативних ситуаціях;
 - г) упорядкування тексту.
4. Асиндетон - це:
 - а) сполучення частин речення та речень за допомогою сурядних сполучників;
 - б) сполучення частин речення за допомогою підрядних сполучників;
 - в) безсполучниковий зв'язок частин речення та речень;
 - г) сполучення за допомогою сурядних та підрядних сполучників.
11. Які значення лексичної одиниці відображає відношення до об'єкта або явища?
 - а) емотивне; б) соціокультурне; в) ідеологічне; г) стилістичне.
12. Займенники якої особи вказують на відчуження, презирство, ненависть?
 - а) І; б) ІІ; в) ІІІ; г) І, ІІ, ІІІ.
13. Які значення слова не фіксуються словником?
 - а) лексичні; б) граматичні; в) переносні; г) контекстуальні.
8. Знайдіть приклад метафори:
 - а) його знає весь будинок;
 - б) він накинув оком;
 - в) коса дороги розплетена лежить;
 - г) умру зі сміху.
9. Зумисне применшення якоїсь ознаки шляхом повного чи часткового її заперечення - це:
 - а) гіпербола; б) параномазія; в) літота; г) синекдоха.
10. Знайдіть приклад синекдохи:
 - а) ділилися шматком хліба;
 - б) талант твій латаний;
 - в) срібна пісня солов'я;
 - г) золотий вінець.

Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.

Варіант 5

1. Основні граматичні значення, які актуалізуються в художньому тексті:
 - а) іменникові категорії; б) прикметникові категорії
 - в) займенникові категорії; г) дієслівні категорії
2. Які три фактори дають синтаксичну картину художнього твору?
 - а) естетичні, структурні, тематичні
 - б) експресивні, тематичні, композиційні
 - в) тематичні, естетичні, композиційні
 - г) експресивні, пунктуаційні, тематичні
3. Основна синтаксична одиниця:
 - а) слово; б) речення; в) фонема; г) морфема
4. За довжиною речення поділяються на:
 - а) короткі, середні, довгі, наддовгі
 - б) маленькі, середні, великі
 - в) повні, неповні
 - г) короткі, завершені, незавершені
5. Головна перевага однослівного речення полягає у тому...
 - а) що воно економне
 - б) що воно використовується для створення фону
 - в) що зміст представлений у згорнутому вигляді
 - г) що йому наявна асоціативна свобода
6. Синтаксичний паралелізм - це однакова побудова:
 - а) сусідніх абзаців; б) сусідніх речень; в) сусідніх текстів; г) першого і останнього речень
7. Пом'якшений перехід від однієї частини речення до іншої відбувається за рахунок:
 - а) полісиндетона; б) асиндетона; в) градації; г) синтаксичного паралелізму
8. Термін "парцеляції" означає:
 - а) розподіл речення на головні та другорядні члени
 - б) актуальне членування речення
 - в) інтонаційне відмежування
 - г) пунктуаційне оформлення
9. Довжина речення - це величина:
 - а) твірна
 - б) непохідна
 - в) похідна від його структури
 - г) всі варіанти вірні
10. Індивідуальні розділові знаки використовуються для...
 - а) розмежування частин речення
 - б) відокремлення однорідних членів
 - в) посилення відокремленої частини
 - г) особливого виділення частин висловлювання

Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.

Варіант 6

1. В структурі, завершеності, довжині полягає основна розбіжність між...
 - а) двома текстами
 - б) усним та писемним мовленням
 - в) текстом та дискурсом
 - г) двома реченнями
2. Основні параметри речення:
 - а) довжина; б) структура; в) пунктуаційне оформлення; г) всі варіанти вірні
3. Нижня межа довжини речення.
 - а) 1 слово; б) 2 слова; в) 3 слова; г) 4 слова
4. Номінативні речення, які використовуються як зачини або кінцівки, передають...
 - а) напруженість
 - б) емоційність
 - в) спогади, роздуми
 - г) основну думку
5. Стилистична фігура, яка передбачає навмисний пропуск будь-якого члена речення, який можна зрозуміти за рахунок контексту - це...
 - а) умовчання; б) еліпсис; в) градація; г) синтаксичний паралелізм
6. Які основні параметри речення актуалізуються в художньому тексті?
 - а) довжина, тип речення
 - б) довжина, структура, пунктуаційне оформлення
 - в) пунктуаційне оформлення, зміст
 - г) структура, зміст
7. Для передачі розділених у часі і/або просторі, але взаємопов'язаних етапів однієї дії використовують:
 - а) асиндетон
 - б) полісиндетон
 - в) асиндетон, полісиндетон
 - г) градацію
8. Позиційні зміни певної одиниці висловлювання призводить до.
 - а) зміни думки
 - б) змін інтонаційних та ритмічних
 - в) зміни синтаксичної функції
 - г) зміни лексичного значення
9. Враження легкої або важкої прози створює:
 - а) довжина речення
 - б) пунктуаційне оформлення речення
 - в) структура речення
 - г) зміст речення
10. Градація-це:
 - а) недоговорена думка
 - б) навмисний пропуск будь-якого члена речення
 - в) підсилення значення
 - г) напруженість мовлення

Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.

Варіант VII

1. Композиція - це

а) текстова
побудова | б) позначення
сюжетного
руху і / або | в) система
абзаців | г) складне
синтаксичне
ціле |
|-------------------------|--|-----------------------|-----------------------------------|

зміни точок зору

2. Формальна зв'язність тексту - це

а) когерентність	б) архітектоніка	в) когезія	г) надфразова
єдність |
|------------------|------------------|------------|--------------------------|

3. Під терміном "проспекція" розуміють напрямок розвитку подій сюжету, що

а) рухається
вперед | б) повертається
назад | в) не рухається
вперед та назад | г) поєднує рух |
|------------------------|--------------------------|------------------------------------|----------------|

4. У реченні "Від Києва до Москви поїздом усього 10 годин" відображено локально-темпоральну єдність, яка називається

а) змістовна
універсалів
матерії | б) система
координат | в) форма
існування | г) хронотроп |
|--|-------------------------|-----------------------|--------------|

5. Підпорядкованість всієї оповіді завданню характеристизації суб'єкта створює..., "людинонаправленість" художнього тексту

а) інформа-
тивність | б) антропо-
центричність | в) системність | г) концептуальність |
|-------------------------|-----------------------------|----------------|---------------------|

6. Модальність - це така категорія художнього тексту, яка відображає

а) спонування до
зворотної
реакції читача
автора | б) закритість "
текстової
системи | в) світ,
побачений
очима | г) можливість
декількох
інтерпретацій |
|---|---|--------------------------------|---|

7. С.І.Гіндін запропонував класифікувати всі тексти за трьома типами моделювання:

а) прості
складні
складені | б) варіантні
інваріантні
постійні | в) жорсткі
узуальні
вільні | г) зв'язані
змінні
статичні |
|----------------------------------|---|----------------------------------|-----------------------------------|

8. Залежно від складу загальних ознак, можна говорити про... парадигми, до яких входить кожен художній текст

а) 4	б) 2	в) 5	г) 3

9. Через використання емоційно-оцінних слів у їх прямих значеннях у заголовку проявляється категорія

а) модальності	б) інформативності	в) завершеності	г) прагматичності

10. Входячи до художнього тексту семантично недостатнім, власне ім'я отримує...

а) етимологічне
значення | б) вказівне
значення | в) індивідуально-
художнє | г) соціальне
значення |
|-----------------------------|-------------------------|------------------------------|--------------------------|

Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.

Варіант 8

1. Архітектоніка - це

- а) система абзаців б) композиція в) текстова побудова г) надфразова єдність

2. Змістовна зв'язність тексту - це

- а) когерентність б) когезія в) категорія зв'язності г) зовнішня спаяність

3. Повернення до подій. Що відбулося в минулому, відображає категорію

- а) проспекції б) ретроспекції в) концептуальності г) системності

4. Сформульована ідея твору є його

- а) сюжет б) тема в) проблема г) концепт

5. Через таку організацію всіх елементів текстової системи, яка забезпечує залучення

читача на бік автора, проявляється

- а) модальність тексту б) прагматична направленість в) категорія цілісності г) категорія інформативності

6. Існують наступні текстові парадигми

- а) жанрова б) функціонально- в) індивідуально- г) всі відповіді

стильова

авторська вірні

7. Делімітативна функція заголовка полягає у тому, що він...

- а) називає текст за темою б) виступає всіх текстових категорій в) відділяє актуалізатором завершений текст від іншого г) виявляє один феномен

8. За епіграфом нормативно закріплена концептуально... функція, він завжди допомагає заголовку, навіть якщо він не містить у своєму складі заголовних слів

- а) делімітативна б) роз'яснювальна в) інформаційна г) імпліцитна

9. В.А. Ніконов розрізняє... типи значень власних імен

- а) 2 б) 4 в) 5 г) 3

10. Наступна класифікація типів: зображальна, уточнююча, характерологічна, імплікуюча - стосується такого поняття, як

- а) власне ім'я б) заголовок в) художня деталь г) кінець твору

Ключ: 1а, 2б, 3а, 4в, 5а, 6в, 7г, 8г, 9а, 10б.

Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів

САМОСТІЙНА РОБОТА 1 ГЕРМЕНЕВТИКА ЯК НАУКА

1. Законспектувати статтю Н.В.Петрової “Текст и дискурс” (російською мовою) // Вопросы языкознания № 6, 2003, с. 123 – 131.
2. Законспектувати “Системи інтерпретації” (Додаток 1).

Література

1. Квіт С.М. Основи герменевтики: Навч. посіб. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003. – С. 3 — 40.
2. Гадамер Ганс-Георг. Герменевтика і поетика /Вибрані твори/ Пер. з нім. – К.: “Юніверс”, 2001. – С. 6 – 34
3. Герменевтика: история и современность. – М.: Наука, 1990. – С. 12–39.
4. Домашнев А.И. и др. Интерпретация худ. текста: Нем. Яз.: Учеб. Пособие для студентов пединститутів по специальности № 2103 «Ин. яз.» / А.И.Домашнев, И.П.Шишкина, Е.А.Гончарова. – 2-е изд., дораб. – М.: Просв., 1989. – С. 14 — 68.
5. Кошарний С. Біля джерел філософської герменевтики. – К., 1992. – С.12 — 24.
6. Рикер П. Конфликт интерпретаций. – М., 1995. – С. 23 — 34.

САМОСТІЙНА РОБОТА 2 ФОНОГРАФІЧНИЙ РІВЕНЬ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

1. Знайдіть літературу про фоносемантику.
2. Складіть список літератури (не менше 5 джерел), одне – законспектуйте

САМОСТІЙНА РОБОТА 3 ЛЕКСИЧНИЙ РІВЕНЬ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ.

1. Підібрати літературу та написати повідомлення про художні засоби: епітет, порівняння, антитезу.
2. Скласти власний тест за темою.

Література

1. Квіт С.М. Основи герменевтики: Навч. посіб. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003. – С. 3 — 40.
2. Гадамер Ганс-Георг. Герменевтика і поетика /Вибрані твори/ Пер. з нім. – К.: “Юніверс”, 2001. – С. 6 – 34
3. Герменевтика: история и современность. – М.: Наука, 1990. – С. 12–39.
4. Домашнев А.И. и др. Интерпретация худ. текста: Нем. Яз.: Учеб. Пособие для студентов пединститутів по специальности № 2103 «Ин. яз.» / А.И.Домашнев, И.П.Шишкина, Е.А.Гончарова. – 2-е изд., дораб. – М.: Просв., 1989. – С. 14 — 68.
5. Кошарний С. Біля джерел філософської герменевтики. – К., 1992. – С.12 — 24.
6. Рикер П. Конфликт интерпретаций. – М., 1995. – С. 23 — 34.

САМОСТІЙНА РОБОТА 4

СИНТАКСИЧНИЙ РІВЕНЬ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

1. Законспектувати статтю “Мовленнєва фігура” зі словника (Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. - М., 2005).

Література

7. Квіт С.М. Основи герменевтики: Навч. посіб. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003. – С. 3 — 40.
8. Гадамер Ганс-Георг. Герменевтика і поетика /Вибрані твори/ Пер. з нім. – К.: “Юніверс”, 2001. – С. 6 – 34
9. Герменевтика: история и современность. – М.: Наука, 1990. – С. 12–39.
10. Домашнев А.И. и др. Интерпретация худ. текста: Нем. Яз.: Учеб. Пособие для студентов пединститутов по специальности № 2103 «Ин. яз.» / А.И.Домашнев, И.П.Шишкина, Е.А.Гончарова. – 2-е изд., дораб. – М.: Просв., 1989. – С. 14 — 68.
11. Кошарний С. Біля джерел філософської герменевтики. – К., 1992. – С.12 — 24.
12. Рикер П. Конфликт интерпретаций. – М., 1995. – С. 23 — 34.